

Centrul de Resurse
pentru Democrație

al Asociației
Pro Democrația

2012

modele electorale

I. Sisteme electorale

Centrul de Resurse
pentru Democrație
al Asociației
Pro Democrația

2012

modele
electorale

I. Sisteme electorale

Au contribuit la această lucrare:

Coordonator:

Adrian Sorescu

Analiză comparată, texte:

Conf. dr. Cristian Pîrvulescu
Adrian Sorescu

Documentare:

Ciprian Bobeică
Cristian Bratu
Iulia Georgescu
Horațiu Iancu
Corina Iordache
Constantin Mârza
Ana-Maria Moșneagu
Andreea Răchiteanu
Cristina Stănuș
Mihai Ștefănescu
Costică Topală

Tehnoredactare:

Constantin Mârza
Laura Rădulescu

Dreptul de autor

©Asociația Pro Democrația

Publicat: București, 2006.

CReD - Asociația Pro Democrația
Bd. Mareșal Averescu nr. 17
Pavilion 7, etaj 3
Sector 3, București, cod 011 454
Tel.: (+4021) 222 82 45
Fax: (+4021) 222 82 54
Mobil: (+4) 0723 152 493; 0744 688 163
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Cuprins

Introducere - Caracteristicile sistemelor electorale	5
Sisteme electorale folosite în alegerea parlamentelor naționale/federale	11
Austria	13
Belgia	14
Cehia	15
Cipru	16
Danemarca	17
Estonia	18
Finlanda	19
Franța	20
Germania	21
Grecia	22
Irlanda	23
Italia	24
Letonia	25
Lituania	26
Luxemburg	27
Malta	28
Olanda	29
Polonia	30
Portugalia	31
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	32
Slovacia	33
Slovenia	33
Spania	34
Suedia	35
Ungaria	36
Bulgaria	37
România	38
Sisteme electorale folosite în alegerile pentru Parlamentul European	41
Austria, Belgia	43
Cehia, Cipru, Danemarca	44
Estonia, Finlanda	45
Franța, Germania, Grecia	46
Irlanda, Italia	47
Letonia, Lituania, Luxemburg	48
Malta, Olanda	49
Polonia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	50
Slovacia, Slovenia	51
Spania, Suedia, Ungaria	52

Introducere - Caracteristicile sistemelor electorale

Calitatea reprezentării politice depinde de aspecte tehnice precum sistemul electoral, sistemul de partide și de modul de formare a guvernului. Dar crucial pentru transformarea votului popular în reprezentare la nivelul parlamentelor sau a altor instituții alese rămâne sistemul electoral. Acesta influențează funcționarea sistemului de partide, care, la rândul său, determină caracteristicile și stabilitatea guvernelor.

În România, ca și în alte părți, dilema majoritar-proporțional domină disputa referitoare la transformarea sistemului electoral. Ambiguitatea termenului uninominal, preferat în discuția publică, despre cel mai adecvat sistem electoral, sugerează o atitudine ostilă listelor de partid. Cel mai adesea, sistemul uninominal desemnează în fapt o procedură majoritară (în engleză *single-winner constituencies*) ce funcționează după formula "câștigătorul ia totul" (*first past the post*). În accepțiunea sa cea mai simplă, acest sistem presupune că în fiecare circumscripție există doar un singur loc disputat și fiecare alegător dispune de un singur vot. Dar sistemul majoritar nu este doar uninominal, la fel cum sistemul proporțional nu presupune neapărat scrutinul de listă. Cel mai adesea însă, sistemele majoritare sunt uninominale. Permițând apariția unor majorități stabile și, prin consecință, a unor guverne puternice, acest sistem conduce însă, la nereprezentarea aceluia segment din electorat care a votat contra candidatului sau listei învingătoare.

Mai democratică decât sistemul majoritar, reprezentarea proporțională permite o mai bună reprezentare a stării de opinie a electoratului însă prezintă serioase inconveniente în ceea ce privește stabilitatea și autoritatea guvernelor. Apărută ca o reacție la sistemul majoritar la sfârșitul secolului al XIX-lea, reprezentarea proporțională se regăsește într-o formă sau în alta în mai toate statele europene, doar Marea Britanie și Franța practicând (încă?) formele majoritare. Dar dacă reprezentarea proporțională permite o mai bună reprezentare a stării de opinie a electoratului, ea prezintă serioase inconveniente în ceea ce privește stabilitatea și autoritatea guvernelor. Efecte precum multiplicarea

exponențială a partidelor datorată conservării forțelor politice vechi în paralel cu apariția altora noi, corespunzând noilor diviziuni sociale sau culturale, au dus la apariția sistemului coalițiilor de guvernare și la instabilitate guvernamentală (ca în cazul Italiei până în 1994). De aceea au fost introduse o serie de proceduri majoritare ce au moderat efectul reprezentării proporționale absolute, de tipul pragului electoral, al primei majoritare, al selectării preferențiale de către alegător a candidatului sau chiar al selecției personalizate a candidaților.

Pe de altă parte, combinarea între cele două sisteme electorale, majoritar și proporțional, a dus la apariția sistemului mixt care poate rezolva, de asemenea, într-o manieră acceptabilă, atât problema reprezentării minorității în organele legislative, cât și formarea majorităților necesare guvernărilor stabile. Dispunând de două voturi, unul în cadrul unui scrutin de listă și unul în cadrul unui scrutin uninominal, alegătorul își poate manifesta sprijinul pentru interese specifice, dar poate cu ajutorul votului uninominal să susțină și curentele majoritare. Gradul în care diferă raportul dintre componenta proporțională și cea majoritară în cadrul sistemului mixt diferențiază un sistem mixt echilibrat, respectiv sistem mixt cu preponderență majoritară sau cu preponderență proporțională. Sistemul mixt care, în proporții diferite, combină cele două tipuri de scrutine enumerate mai sus, pare a rezolva într-o manieră acceptabilă atât problema reprezentării alegătorilor în organele legislative, cât și formarea majorităților necesare guvernărilor stabile.

Sistemul electoral nu este neutru. El influențează, în funcție de context, sistemul de partide. De aceea, un clasic al teoriei partidelor, Maurice Duverger considera că tipul de scrutin are rolul unei "legi aproape sociologice". Pentru politologul francez "scrutinul majoritar într-un tur tinde spre dualismul partidelor"¹, iar "scrutinul majoritar în două tururi sau reprezentarea proporțională tinde spre multipartidism"². Această clasificare a suferit, mai ales în ultimele două decenii, atât din perspectiva studiilor empirice, cât și metodologic, multe critici³, dar, cu amendamentele de rigoare, ea rămâne încă de actualitate.

1 Maurice Duverger, *Les partis politiques*, (Paris: A.Colin, 1979) 307.

2 *ibidem.*, 331.

3 Daniel-Louis Seiler, *Partis et familles politiques*, (Paris: PUF, 1983) 33-51.

Una din consecințele mai puțin discutate ale transformării sistemului electoral este desenarea circumscripțiilor uninominale. Structura actualului parlament face ca această problemă să fie reglată între marile partide în funcție de baza lor electorală.

„Gerrymandering”-ul, tehnica prin care delimitarea circumscripțiilor se face pentru a maximiza șansele partidelor la guvernare și/sau a celor fără de care decizia schimbării sistemului electoral nu poate fi luată, dezvăluie o altă dimensiune a interesului pentru modificarea tipului de scrutin.

În condițiile scăderii alarmante a încrederii în instituțiile politice (partide, Parlament, Guvern), simptom al delegitimării actorilor, reforma sistemului electoral poate fi un mecanism de reechilibrare politică și instituțională. Simple instrumente, sistemele electorale sunt doar unul din elementele unei transformări reale și eficiente a sistemului politic românesc, buna lor funcționare depinzând de numeroase alte variabile cum ar fi: tradiția, structura socială, clivajele specifice dar și capacitatea clasei politice de a-și asuma rolul de agent al schimbării. După mai multe alternanțe la guvernare, pe fundalul tendinței de biopolarizare, momentul politic actual pare favorabil unor dezbateri ample asupra rolului instituțiilor politice. Nu doar sistemul electoral ci și alte ajustări instituționale (modificarea bazei de reprezentare a Senatului care să devină, ca în majoritatea statelor occidentale, un reprezentant al colectivităților locale, sau pentru identificarea unor variante legislative care să permită o reprezentare stabilă a femeilor în instituțiile politice, prin introducerea unor cote obligatorii) pot fi realizate.

1. Tipologii ale sistemelor electorale

Alegerile constituie principiul de bază al democrațiilor reprezentative. Prin ele se asigură legitimitatea politică fără de care guvernările democratice nu pot fi eficiente. Metoda prin care, tehnic discutând, voturile se transformă în locuri definește modul de scrutin. Din această perspectivă sunt acceptate trei mari familii de scrutinuri: scrutinul majoritar, scrutinul proporțional și scrutinul mixt.

1.1. Scrutinul majoritar

Termenul majoritar indică metoda prin care în cadrul unei circumscripții candidatul sau lista de candidați care are cele mai multe voturi, cu sau fără majoritate absolută, este declarat învingător.

Originea acestui mod de scrutin este veche. Scrutinul cu majoritate relativă (scrutinul cu un tur) este utilizat, datorită simplității sale, în mod aproape natural: atunci când se alege un șef, un responsabil sau un delegat

este declarat câștigător dacă a obținut cele mai multe voturi. Majoritatea absolută a apărut, se pare, ceva mai târziu, sub influența Bisericii Catolice. Cum biserica a fost multă vreme fidelă regulii unanimității (alegerile serveau ca mijloc de degajare a voinței divine, și cum aceasta nu putea fi decât una, alegătorul nu exercita un drept, ci o funcție), aceasta trebuia degajată cu necesitate, căci minoritățile nu puteau reprezenta puncte de vedere legitime. Chiar dacă obținerea unanimității nu era imposibilă, minoritățile raliindu-se majorității, biserica a stabilit reguli privind majoritatea absolută sau majoritatea calificată, în special cea de 2/3. Difuzarea modelului s-a datorat extinderii modelului către laicii care, în decursul Evului Mediu, făceau adeseori apel la Biserică pentru organizarea alegerilor. Căutarea majorității calificate, absolute sau de 2/3, concretizată în scrutinul cu mai multe tururi, exprimă, de fapt, căutarea unanimității inaccesibile. Scrutinul cu două tururi constituie expresia sintetică a acestei metode de degajare a majorității absolute, dar el nu este decât o simplificare a scrutinului cu un număr infinit de tururi, practicat pentru alegerea Papei, ori a sistemului practicat în Franța în timpul celei de-a III-a sau a IV-a Republici pentru alegerea președintelui de către Congres (Adunarea Națională și Senatul reunite). De altfel, în Franța, țară în care acest tip de scrutin a fost consacrat, încă din 1789, scrutinul cu trei tururi era utilizat pentru alegerea deputaților Stării a Treia.

Plecând de la acest model, în condițiile emergenței sistemelor parlamentare reprezentative, a fost creat cadrul metodologic pentru organizarea scrutinului uninominal, fie într-un tur, fie în două. Simplitatea sistemului a fost un argument puternic, căci:

- a. conflictul politic era personalizat;
- b. la el participau individual mai mulți competitori;
- c. circumscripțiile electorale erau relativ mici și permiteau cunoașterea candidatului;
- d. câștigătorul era cel ce obținea cele mai multe voturi.

Din aceste caracteristici, rezultă atât avantajele, cât și dezavantajele scrutinului majoritar. Deși asigură o legătură personalizată ales - alegător, nu permite reprezentarea celor ce nu au votat cu câștigătorul. Chiar dacă alegătorul poate realiza o analiză lucidă a ofertei și capacității candidatului, votul tactic (ca și cel util sau de protest) îi limitează libertatea de alegere. Și dacă în acest tip de scrutin candidatul este mult mai bine cunoscut de către alegători, caracterul politic al reprezentării se diminuează. Simplitatea sistemului nu este compensată de disproportia lui.

Pe de altă parte în cazul scrutinului cu mai multe tururi, dacă primul tur este puternic conflictual, al doilea tur presupune realizarea unor alianțe „ad-hoc” sau chiar a unor coaliții ulterioare la guvernare. Și nu întotdeauna realizarea acestor alianțe pornește de la înrudirile sau asemănările de programe politice ale celor ce realizează astfel de alianțe.

Scrutinul plurinomial (de listă) în unul sau două⁴ tururi înlocuiește candidatul individual cu o listă de persoane propusă de fiecare partid sau coaliție, dar principiul „câștigătorul ia totul” nu este afectat. Scrutinul plurinomial presupune că în fiecare circumscripție există mai multe locuri de distribuit, alegătorul dispunând de tot atâtea voturi (cu condiția obligatorie să nu poate acorda mai multe voturi aceluiași candidat). În general acest tip de scrutin presupune liste blocate⁵. O dezvoltare a acestui sistem o reprezintă *votul preferențial*, care permite alegătorului să intervină și să schimbe ordinea candidaților propuși de partide, dar și *panșașajul* ce permite alegătorului să realizeze propria listă preluând candidați de pe listele depuse de partide.

Efectele perverse ale scrutinului plurinomial cu un tur în transformarea voturilor în locuri sunt mai mari prin amplitudinea lor decât ale celor uninominale. În 1992 la alegerile din SUA Bill Clinton câștiga cu 43% din voturi 370 din cei 538 de mari electori, în timp ce George Bush, cu 38% din voturi nu a avut decât 168 de mari electori, iar Ross Perot, cu 19% din voturi, nu a avut nici unul.

1.2. Reprezentarea proporțională

Față de sistemul precedent reprezentarea proporțională permite nu doar reprezentarea majorității, ci și a minorităților. Se pot exprima astfel nu doar opțiunile politice ci și cele culturale (religioase, lingvistice, etnice). Potrivit acestui sistem, mandatele parlamentare se împart candidaților proporțional cu voturile obținute în alegeri, astfel încât există un raport direct proporțional între mandatele parlamentare obținute de fiecare partid politic în parte și voturile pe care electoratul le-a dat acestor partide.

Reprezentarea proporțională implică, cel mai adesea, folosirea listelor de candidați. În cadrul acestui sistem atribuirea mandatelor se face proporțional cu numărul de voturi obținute de către partidele care participă la alegeri. De aceea problema cea mai importantă a reprezentării proporționale rezidă în modul de atribuire a mandatelor.

Aspirațiile democratice ce au urmat sfârșitului primului război mondial au creat un climat favorabil reprezentării proporționale. Aceasta a câștigat, rând pe rând, Olanda în 1917, Norvegia, Germania, Italia, Elveția, Austria, Luxemburg, Cehoslovacia și România în 1919, sau Irlanda în 1921. După 1945, scrutinul proporțional s-a impus și în țările eliberate de nazism și fascism: chiar Franța a adoptat acest sistem pentru scurt timp în 1945 și 1986, Germania fiind un alt exemplu important de țară în care a fost ales un sistem cu reprezentare proporțională (chiar dacă presupune două moduri de scrutin combinat, ceea ce îl plasează, după unele criterii de clasificare, în categoria

sistemelor mixte). După căderea dictaturilor din sudul Europei tot reprezentarea proporțională a fost preferată, Grecia (1974), Portugalia (1975) și apoi Spania (1977) utilizând același sistem. Deloc surprinzător, prăbușirea comunismului din Europa de Est a presupus adoptarea unor sisteme proporționale în România (1990), Bulgaria (1991), Polonia (1991), Cehia sau Slovacia (1993), Slovenia (1991), s.a..

1.2.1. Constrângeri majoritare: pragul electoral și prima electorală

Dacă primele sisteme proporționale erau integrale, permițând reprezentarea tuturor candidaților ce depășeau coeficientul electoral, dispersia voturilor a condus la căutarea unor metode care să ajusteze efectele perverse. În unele cazuri soluția pentru limitarea fragmentării politice a fost pragul electoral, fie la nivel național, fie de circumscripție, exprimat în procente din voturile exprimate. Acest prag oscilează de la 1% la 8%, de obicei situându-se între 3% (ca în Spania) și 5% (ca în Germania sau România). Dar aplicarea pragului afectează proporționalitatea sistemului, ajungându-se la disproporții aproape majoritare ca în cazul Bulgariei unde un prag de 4% a provocat eliminarea reprezentării a aproape un sfert din voturile exprimate (24,9%), sau în România, la alegerile din 2000 când disproporția a fost de peste 20%.

Prima majoritară reprezintă un premiu, exprimat în locuri, pe care îl primesc partidele care obțin o proporție din voturi. În legea electorală din 1926 din România partidele care obțineau 40% din voturi primeau automat 50% din mandate, și un număr proporțional cu voturile obținute din restul de 50%.

1.2.2 Derogarea de la principiul pragului electoral

Sistemele proporționale permit o mai bună reprezentare a minorităților. Cu toate acestea, cu sau fără prag electoral, unele minorități nu pot accede în instituțiile reprezentative. Pentru a remedia această situație, în unele state fragmentate cultural, sunt legiferate formule de reprezentare a minorităților care derogă de la pragul electoral. Soluțiile adoptate sunt cota fixă acordată din oficiu (cum e cazul minorității flamande în parlamentul regional din Bruxelles), sau atribuirea unui singur loc minorității etnice care nu a obținut rezultate superioare pragului electoral (ca în România).

1.2.3 Metode de transformare a voturilor în mandate

1.2.3.1 Metodele prin coeficient

Există mai multe procedee de atribuire a mandatelor. O primă metodă ar fi cea a *coeficientului electoral*. Acesta

4 Folosit astăzi în Insula Mauritius pentru alegerea Camerei legislative. A se vedea P. Martin, p.58.

5 Acest sistem a fost folosit în Turcia între 1950-1957 și se mai folosește și astăzi în SUA pentru desemnarea Președintelui, alegătorii votând Marii electori, iar nu candidații pentru președinție.

exprimă numărul de voturi necesare obținerii unui mandat. Deși poate fi stabilit și anterior organizării alegerilor, cel mai adesea este calculat după numărarea voturilor într-o circumscripție electorală, în acest caz fiind rezultatul împărțirii numărului de voturi valabil exprimate la numărul de mandate. La acest coeficient se împarte numărul de voturi exprimate pentru fiecare listă, și de câte ori se cuprinde coeficientul în acest număr, atâtea mandate se atribuie listei. În cazul independenților, aceștia trebuie să obțină un număr de voturi cel puțin egal cu coeficientul electoral, pentru a putea obține un mandat. Prin această operațiune se atribuie doar o parte din mandate, rămânând atât mandate neatribuite cât și voturi neutilizate. Atribuirea restului de mandate și utilizarea restului de voturi (numite resturi electorale) se realizează prin anumite metode precum *metoda celor mai mari resturi sau a celor mai mari medii*.

Metode de atribuire a mandatelor se deosebesc atât datorită tipologiei de calcul a coeficientului, cât și prin modul de alocare a locurilor. Coeficientul (Q) cel mai simplu este cel obținut prin raportul dintre numărul de voturi valabil exprimate în fiecare circumscripție (V) și numărul de locuri acordat (L). Acest coeficient simplu este denumit coeficientul Hare. Alți coeficienți utilizați sunt coeficientul Hagenbach-Bischoff ($Q=V/(L+1)$), coeficientul Droop ($Q=V/(L+1)+1$) și coeficientul Imperiali ($Q=V/(L+2)$). După stabilirea coeficientului se alege o metodă pentru atribuirea locurilor neacordate prin coeficient.

În continuare, pentru a exemplifica, vom prezenta două situații de atribuire a mandatelor, primul în cazul, unui scrutin cu candidaturi individuale, iar în al doilea a scrutinului de listă.

A. Scrutinul cu candidaturi individuale

Votul unic transferabil sau sistemul Hare a fost primul sistem proporțional utilizat, chiar dacă nu pentru alegeri politice. Este vorba de un sistem prin coeficient, dar de un tip extrem de particular. Dacă metoda este complexă pentru organizatorii scrutinului, are avantajul de a fi ușor de aplicat de către alegători. Una din condițiile esențiale este ca sistemul Hare să fie folosit în circumscripții cu un număr relativ mic (3 - 5) de locuri de atribuit, utilizând candidaturi individuale. Fiecare alegător trebuie să claseze candidații din circumscripția electorală în ordinea preferinței, ca în cazul scrutinelor uninominale alternative, putând include, în „clasament”, candidați reprezentând partide diferite. Toți candidații care au atins coeficientul sunt declarați aleși (se utilizează coeficientul Droop). Dacă un candidat a depășit coeficientul, voturile suplimentare se împart între ceilalți candidați conform preferințelor următoare. Dacă în urma numărării voturilor nici un candidat nu a obținut un număr de voturi egal cu coeficientul și au mai rămas locuri de acordat, se elimină candidatul de pe ultimul loc, repartizându-se voturile sale între ceilalți candidați, ținând seama de preferințele următoare de pe

buletinele candidatului eliminat. Se pot pierde voturi (netrasferabile), deoarece alegătorii nu sunt obligați să indice mai mult de o preferință, pentru ca buletinele să rămână valabile. Dacă, în final, rămân numai doi candidați pentru un loc, îl primește acela care are mai multe voturi repartizate, chiar dacă nu atinge coeficientul.

B. Scrutinul de listă

În cazul scrutinului de listă, există două tipuri de soluții de „transformare” a voturilor în mandate:

- metoda resturilor celor mai puternice;
- metoda celei mai puternice medii;

Metoda resturilor cele mai puternice

Pentru această metodă se utilizează coeficientul simplu, iar pentru locurile neatribuite se utilizează regula resturilor cele mai puternice. Această metodă este favorabilă partidelor mici. Dar ea prezintă un inconvenient, putând da naștere la paradoxuri matematice ce provin din evoluția ciudată a resturilor.

Metoda mediei cele mai puternice

Se aplică coeficientul simplu și fiecare loc neatribuit este afectat succesiv fiecărei liste, adăugându-se locurilor deja obținute. Se calculează pentru fiecare listă raportul voturi/locuri. Locul este atribuit acelei liste care are cea mai mare medie de voturi pe loc. Această metodă favorizează net partidele mari. Ea este acum în vigoare în Spania, Portugalia, Islanda, Israel, Olanda, Finlanda, Turcia, Bulgaria, Estonia și România.

1.2.3.2. Metodele prin divizori

Principiul general al acestor metode (asemănătoare metodei celei mai mari medii) constă în divizarea succesivă a numărului de voturi obținute de fiecare listă din circumscripție printr-o serie de numere, denumite divizori. Locurile sunt atribuite listelor în ordinea numerelor cele mai mari obținute după această operație.

Metoda d'Hondt

Cea mai cunoscută metodă de distribuire a mandatelor, elaborată de juristul și matematicianul belgian Victor D'Hondt în 1878 și utilizată din 1899 este o specie a celei mai puternice medii. În varianta Victor d'Hondt seria divizorilor este formată din numere întregi: 1, 2, 3, 4...n. Fiecărui partid participant la alegeri îi corespunde o medie a voturilor stabilită prin împărțirea voturilor de distribuit la 1, 2, 3...n mandate ce sunt de acordat. Partidul care obține cea mai mare medie obține mandatul. Rezultatul este favorabil partidelor mari și defavorabil celor mici.

Metoda Sainte-Lague

Această metodă, propusă în 1910 de către matematicianul francez Sainte-Lague, utilizează ca divizori 1, 3, 5, 7 ... n. Această metodă este mai puțin defavorabilă partidelor mici decât cea precedentă și nu prezintă paradoxurile matematice ale metodei celor

mai mari resturi, și este întotdeauna preferată acesteia. Ea pare de asemenea cea mai adecvată pentru repartizarea locurilor unei adunări în cadrul unităților geografice (state federale, departamente) pentru că nu defavorizează unitățile mici.

1.2.4. Scrutinul în circumscripții uninominale

Aparent greu de înțeles, există totuși sisteme electorale care asigură reprezentarea proporțională, în condițiile în care candidaturile se propun la nivelul circumscripțiilor uninominale și, implicit, selecția este una personalizată. Un astfel de sistem presupune ca un anumit procent din mandatele care revin unei circumscripții regionale să fie adjudecate în mod direct, la nivelul unor circumscripții uninominale constituite pe teritoriul respectivei circumscripții regionale, urmând ca restul mandatelor să fie compensatorii și să fie alocate partidelor astfel încât numărul total de mandate de care beneficiază, în cele din urmă, partidul - mandate câștigate în circumscripțiile uninominale plus mandatele compensatorii - să fie proporțional cu totalul voturilor adunate de candidații partidului în toate circumscripțiile uninominale de pe teritoriul regiunii (sistemul ce a fost folosit în Italia, pentru alegerea Senatului, între 1994 și 2005).

1.3. Scrutinele mixte

Modurile de scrutin mixt combină, în forme diferite, scrutinul uninominal și pe cel de listă. Ele au apărut în urma celui de al doilea război mondial în încercarea de a maximiza avantajele celor două sisteme clasice, minimizând dezavantajele. În general aceste sisteme rămân proporționale în ceea ce privește distribuirea mandatelor, motiv pentru care unii autori le încadrează în rândul sistemelor proporționale.

Una din posibilități constă în *mixarea geografică* a celor două tipuri de scrutine. În acest caz scrutinul uninominal sau plurinominal s-ar aplica în circumscripțiile cu număr mic de locuri, iar cel de listă în circumscripțiile cu populație mare și număr mare de mandate. În schimb, acest tip de scrutin poate duce la efecte perverse, întărind, spre exemplu, reprezentarea partidelor cu dominantă rurală, unde s-ar vota prin scrutin majoritar.

Al doilea caz, cel mai utilizat de altfel, este al combinării celor două scrutine. Sistemele rezultate presupun că o parte a mandatelor se distribuie în circumscripții uninominale, în care se folosește scrutinul uninominal, de obicei într-un tur, iar cealaltă parte a mandatelor se atribuie în circumscripții plurinomiale cu folosirea unei metode proporționale. Această clasificare ține cont de ponderea celor două tipuri de scrutin în stabilirea mandatelor finale, sistemele mixte putând fi *echilibrate*, cu *dominantă proporțională* sau cu *dominantă majoritară*.

Cel mai cunoscut caz de sistem care îmbină cele două tipuri de scrutin și care, pentru a rămâne proporțional

sub aspectul relației dintre numărul de mandate și suportul electoral, presupune și *compensarea*, este cel german. În schimb sistemul mixt utilizat în Rusia este necompensat, ducând la o reprezentare disproporționată. Sistemul votului dublu german, utilizat în Germania din 1946 pentru desemnarea membrilor Bundestagului, presupune un scrutin în care alegătorul are două voturi: primul servește la desemnarea unei jumătăți din cei 656 de deputați, aleși prin scrutin uninominal cu un tur în cadrul a 328 de circumscripții uninominale, iar cu cel de-al doilea, pentru cea de-a doua jumătate din mandate, alegătorul alegând o listă de partid. Dacă un partid obține, în circumscripțiile uninominale, mai puține mandate decât ar presupune respectarea principiului proporționalității (luându-se în calcul exclusiv rezultatele scrutinului proporțional), i se acordă o compensare până la atingerea proporției rezultate din alegeri. Aceste locuri sunt atribuite candidaților de pe lista folosită pentru al doilea vot, după ordinea din listă. Dar dacă un partid obține mai multe mandate în circumscripțiile uninominale decât proporția la care are dreptul, locurile suplimentare se adaugă la celelalte. Așa s-a întâmplat în 1990 când creștin democrații au obținut 6 locuri suplimentare. Acest tip de sistem este utilizat în Estonia din 1992 și a fost adoptat în 1993 prin referendum în Noua Zeelandă pentru a înlocui tradiționalul sistem uninominal cu un tur.

2. Influența modurilor de scrutin asupra vieții politice

Funcționarea unui regim democratic nu depinde doar de instituțiile prin care se realizează diviziunea muncii între executiv și legislativ, ci și de un număr de reguli formale și, deasemenea, de proceduri informale prin care actorii politici influențează funcționarea regimului. În acest context, dezbaterea privind sistemul de vot este strâns legată de tema consolidării proceselor democratice. Iar tipul de sistem electoral adoptat poate influența atât sistemul de partide cât și participarea politică.

Cheia succesului procesului de reformare a sistemelor de recrutare a clasei politice stă în capacitatea partidelor de a se transforma, de a-și reorganiza structura și implicit de a înțelege corect și responsabil rolul dominant pe care îl au. Funcționalitatea unui sistem de partide depinde de modul în care constrângerile electorale creează un anumit spațiu politic, atât pentru organizarea sistemului concurențial, cât și din perspectiva strategică.

Maurice Duverger distingea trei categorii de partide în funcție de dimensiunea rezultată în urma alegerilor: partidele cu vocație majoritară, partidele mari și partidele mici. Partidele cu vocație majoritară dețin majoritatea absolută în parlament sau sunt susceptibile de a o realiza printr-un joc instituțional normal. Existența unor astfel de partide este normală în

sistemele bipartidiste pure și cu totul excepțională în cele multipartidiste.

După gradul în care influențează dinamica sistemelor de partide și comportamentul electoral, sistemele electorale pot fi clasificate pe două paliere. După Giovanni Sartori, sistemele electorale pot exercita influență pe de o parte asupra electorilor, pe de alta parte asupra sistemelor de partide. Un element definitoriu al efectului pe care sistemul electoral îl are asupra electorilor este prezența sau absența caracterului de constrângere. Există astfel sisteme „slabe” și sisteme „tari”. În termenii acestei clasificări, sistemele majoritare, deoarece condiționează comportamentul electorilor, sunt sisteme electorale „tari”, iar sistemele proporționale sunt mai degrabă sisteme „slabe”.

Pe de altă parte, anumiți factori pot afecta proporționalitatea sistemelor proporționale: dimensiunile mici ale circumscripției sau formula de transformare a voturilor în mandate. În funcție de modul în care sistemul electoral condiționează evoluția sistemelor de partide, se configurează echipele guvernamentale. Sistemele electorale majoritare contribuie la structurarea bipartidismului cu partide puternice, cele pe care Duverger le numea cu vocație majoritară în măsură să obțină alternativ majoritatea absolută a voturilor. De cealaltă parte, sistemele electorale de reprezentare proporțională creează sistemele multipartidiste extreme și sistemele multipartidiste limitate, linia de demarcație trasându-se între sistemele care au de la trei la cinci partide și cele care au de la cinci partide în sus. Iar sistemele multipartidiste conduc la formarea guvernelor de coaliție.

Toate sistemele electorale în vigoare, nu numai cele majoritare, tind să suprareprezinte partidele mai mari și să le subreprezinte pe cele mai mici. Pe de altă parte, o caracteristică importantă a sistemului de partide constă în maximizarea proporției de locuri deținute de partide majoritare în parlament și, în consecință, de apariția artificială a unor majorități în favoarea unor partide care nu au câștigat majoritatea voturilor. Acesta este, de obicei efectul sistemelor bipartidiste care determină apariția cabinetelor majoritare în sistemele parlamentare sau contribuie la apariția unui partid majoritar care susține sau se opune președintelui, în cazul sistemelor prezidențiale sau semiprezidențiale.

Considerat ca o tehnică de realizare a reprezentării politice, sistemul electoral este un factor important în reforma politică, influențând modul de recrutare a clasei politice și, prin aceasta, sistemul de partide și, implicit, stabilitatea și eficiența guvernamentală. Primă etapă într-un proces laborios - reforma recrutării politice - nu se poate reduce doar la modificarea sistemului electoral, dar nici nu poate face abstracție de acesta. Un caz exemplar îl constituie Italia, confruntată, la începutul deceniului, cu o criză ce prezenta unele similitudini cu situația românească actuală. Societatea italiană a impus, în procesul de transformare a vieții politice, ca primă reformă, modificarea sistemului electoral. Instaurarea celei de-a doua Republici în Italia a fost consecința unei cereri sociale de asanare a politicii, afectată de instabilitate guvernamentală, clientelism și scandaluri de corupție. După 1994 alegerile legislative italiene, desfășurate pe baza unui scrutin mixt, majoritar într-un tur pentru 75% din locurile fiecărei camere și proporțional pentru celelalte 25%, au ilustrat, pe de o parte, mobilitatea sistemului de partide în fața constrângerilor la care sunt supuse în procesul de trecere de la un sistemul proporțional integral la un sistem mixt cu preponderență majoritară, iar pe de altă parte, relativitatea reformei electorale câtă vreme celelalte reforme nu au fost îndeplinite. După un deceniu de la introducerea sa, sistemul mixt produsese deja consecințe: durata medie de viață a guvernelor trecuse de la 1,3 la ani până în 1993 la 2,6 (iar între 1996 și 2006 chiar la 3,3). Și alternarea la guvernare, necunoscută în această țară până în 1994, deschide o nouă etapă în democratizarea societății italiene și în reformarea sistemului politic și de reprezentare. Dar transformarea sistemului electoral italian la sfârșitul anului 2005 și reînțoarcerea la reprezentarea proporțională demonstrează că, fără un control civic continuu, deriva partitocratică poate influența regulile jocului democratic.

Departate de a fi un doar o simplă tehnică, sistemul electoral se raportează la cultura sau culturile politice existente, cu care interacționează. Multipartidismul specific Europei continentale nu este reflectarea directă a sistemelor electorale, ci dezvăluie tradiții istorice, specificități sociale și aspecte culturale care împreună contribuie la constituirea unui sistem de partide.

Sisteme electorale folosite în alegerea parlamentelor naționale/federale

La o analiză sumară a sistemelor electorale folosite în alegerile legislative din țările care fac obiectul acestei lucrări, este foarte lesne de observat faptul că reprezentarea proporțională este caracteristica dominantă în ceea ce privește procesele electorale din Europa. Dintre toate aceste țări, doar două - Franța și Marea Britanie - folosesc sisteme majoritare, iar alte două - Lituania și Ungaria - sisteme mixte¹.

Pe de altă parte însă, trebuie remarcat faptul că, în marea majoritate a țărilor, legile electorale poartă amprenta preocupărilor legiuitorului de a asigura posibilități reale alegătorilor pentru a putea interveni în selecția candidaților care ajung să fie aleși. Legat de acest aspect, o primă observație este aceea că, în prezent, există doar trei țări în Uniunea Europeană - Italia, Spania și Portugalia - în care lista de candidați propusă de un partid politic sau o alianță de partide într-o circumscripție sau alta este ceea ce în teoria sistemelor electorale se numește „*listă blocată*”. Cu alte cuvinte, doar în aceste trei țări alegătorul nu are nici o posibilitate de a interveni asupra listei pe care o votează în sensul de a mări șansele unora dintre candidați și a le micșora pe ale altora. În celelalte țări, există diferite mecanisme care fac posibilă această intervenție.

Există un număr relativ mare de țări (Austria, Belgia, Cehia, Cipru, Danemarca, Letonia, Olanda, Slovacia, Suedia), în care alegătorul are de votat o „*listă închisă*”. Această listă are o componentă și o ordine a candidaților pre-determinată de partidul care o propune, alegătorul având însă posibilitatea de a modifica ordinea respectivă prin voturile preferențiale pe care le poate exprima pentru candidații favoriți sau chiar prin acordarea de „voturi negative” candidaților pe care dorește să-i elimine din cursa electorală (Letonia). Un nivel mai mare de intervenție a alegătorului în

selecția candidaților poate fi întâlnit în țări ca Estonia, Finlanda, Grecia și Polonia, țări în care lista de candidați este deschisă (fără o ordine pre-stabilită de partid), iar votul preferențial este obligatoriu. În aceste țări, alegătorii stabilesc, practic, ordinea candidaților pe listă, prin faptul că fiecare alegător este pus să aleagă un anumit candidat pentru ca votul să-i fie validat (chiar dacă votul pentru candidatul respectiv înseamnă, în mod automat, un vot acordat listei căreia îi aparține candidatul). Un caz aparte îl reprezintă Luxemburg, țară în care fiecare alegător are la dispoziție un număr de voturi egal cu numărul de mandate alocate circumscripției în care el votează, voturi pe care le poate acorda aceluiași număr de candidați care pot figura pe liste de candidați diferite. De asemenea, sistemul din Slovenia, țară în care alegătorii stabilesc ordinea candidaților pe lista propusă de un partid la nivelul regiunii prin faptul că fiecare alegător are de votat un candidat, dintre cei care reprezintă lista respectivă în districtul său, este unul interesant, putând fi considerat un *sistem de reprezentare proporțională cu scrutin uninominal*.

În fine, sistemul cu vot unic transferabil folosit în Irlanda, Irlanda de Nord și Malta este, de asemenea, un tip de sistem electoral cu reprezentare proporțională în care implicarea alegătorilor în selecția celor care ajung în Parlament este una efectivă.

Tabelul de pe pagina următoare înfățișează o clasificare a sistemelor electorale din toate cele 27 de țări analizate, în funcție de tipul de reprezentare pe care fiecare sistem îl determină și de modul de scrutin.

¹ Deși mulți consideră sistemul German ca fiind unul mixt (datorită celor două voturi de care dispune fiecare alegător - unul pentru un candidat în circumscripția uninominală și unul pentru o listă la nivelul landului), acest sistem face parte din categoria celor „*de reprezentare proporțională prin compensare, cu selecție personalizată*”.

Țara	Tipul de sistem electoral, după tipul de reprezentare (pentru țările cu parlamente bicamerale, se are în vedere camera inferioară)						Mixt
	Majoritar			Proportional			
	a) cu un tur	b) cu două tururi	a) cu listă blocată	închisă și vot(uri) preferențial(e) opționale	b) cu listă neblocată	c) cu vot unic transferabil	
Austria				•	cu vot preferențial obligatoriu		d) prin compensare, cu selecție personalizată
Belgia				•	deschisă		
Cehia				•	cu vot multiplu		
Cipru				•			
Danemarca				•			
Estonia					•		
Finlanda					•		
Franța		•					
Germania							•
Grecia					•		
Irlanda						•	
Italia			•				
Letonia				•			
Lituania							•
Luxemburg						•	
Malta							
Olanda				•			
Polonia							
Portugalia			•			•	
Regatul Unit	•						
Slovenia				•			
Slovenia						• ²	
Spania			•				
Suedia				•			
Ungaria							
Bulgaria			•				•
România			•				

² Slovenia reprezintă un caz mai aparte, votul preferențial fiind obligatoriu prin faptul că, în districtul în care votează, alegătorul poate să-și exprime opțiunea pentru lista de candidați pe care partidul o propune la nivelul regiunii, doar votându-l pe candidatul „repartizat” în districtul său.

Austria

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul austriac este unul bicameral, fiind format din Consiliul Național (Nationalrat) care are 183 de membri, aleși pentru o perioadă de patru ani și Consiliul Federal (Bundesrat) care are 64 de membri, aleși pentru cinci sau șase ani, de către parlamentele regionale.

Tipul de sistem electoral folosit

Consiliul Național este ales printr-un sistem electoral proporțional cu scrutin de listă închisă și vot preferențial (opțional). Partidele politice pot propune liste de candidați la nivelul celor 9 „provincii” (Länder), la nivelul celor 43 de districte regionale în care sunt împărțite cele 9 provincii, precum și la nivel federal.

În Consiliul Federal, locurile sunt împărțite între partide, în conformitate cu numărul de locuri pe care acestea le dețin în adunările regionale.

Prag electoral

Există un prag electoral de 4% prevăzut pentru accesul partidelor politice la cea de a doua și a treia fază a procesului de alocare a mandatelor, respectiv cele care se derulează la nivelul celor 9 provincii și la nivel federal.

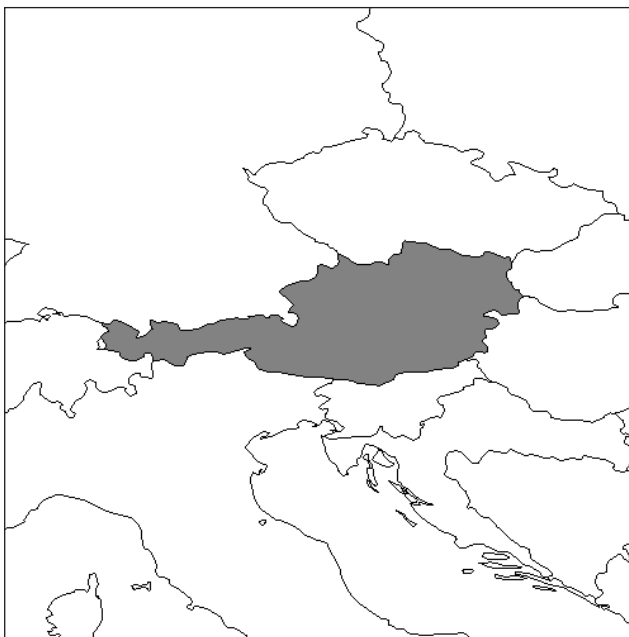
Modul în care votează alegătorul

Alegătorul poate vota o singură listă de candidați, listă pe care poate să exprime și o preferință pentru unul dintre candidați.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărătoarea voturilor se face, mai întâi, la nivelul districtelor regionale, unde numărul de voturi necesar pentru a câștiga un mandat este egal cu numărul de voturi exprimate în district împărțit la numărul de mandate atribuite districtului respectiv. Numărul de mandate care revin fiecărui partid politic într-un district se determină prin metoda Hagenbach-Bischoff (pentru fiecare partid, numărul de voturi se împarte la numărul de mandate care revin districtului, mărit cu unu).

Voturile care nu sunt luate în considerare la nivelul districtelor (resturile operațiilor de împărțire) sunt cumulate, pentru fiecare partid în parte, la nivelul provinciilor, dar numai pentru partidele care depășesc pragul de 4% din totalul voturilor la nivelul provinciilor. Sistemul de atribuire a mandatelor folosit la acest nivel este similar cu cel de la nivel local.

Voturile rămase nefolosite și la nivelul provinciilor sunt cumulate la nivel federal, dar numai pentru partidele care depășesc 4% din totalul voturilor exprimate la nivel federal. La acest nivel, este folosită formula d'Hondt pentru alocarea mandatelor.

Odată stabilit numărul de mandate corespunzător fiecărui partid politic, de mandatele respective vor beneficia, în primul rând, candidații care întrunesc un număr de voturi preferențiale egal cu cel puțin jumătate din coeficientul electoral al circumscripției (numărul de voturi corespunzător unui mandat, obținut prin împărțirea numărului total de voturi valabil exprimate în circumscripție la numărul de mandate corespunzător circumscripției respective) sau cel puțin este egal cu 1/6 din voturile valide acordate partidului său în respectiva circumscripție. Ordinea în care se face distribuția mandatelor este determinată de numărul voturilor preferențiale obținute de fiecare candidat. În cazul în care unul sau mai mulți candidați sunt îndreptățiți să primească ultimul mandat care este de distribuit în circumscripție, decisivă este poziția candidatului pe lista partidului.

Mandatele alocate unui partid care nu pot fi distribuite candidaților pe baza voturilor preferențiale (sunt mai puțini candidați care întrunesc condițiile menționate mai sus decât numărul de mandate care sunt de distribuit), vor fi acordate candidaților în ordinea descrescătoare a poziției pe care aceștia o ocupă pe lista partidului.

Belgia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul este bicameral, fiind format din două Camere: Camera Reprezentanților și Senatul.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegerea Camerei Reprezentanților, se folosește un sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (opțional) organizat la nivelul mai multor circumscripții plurinomiale.

În ceea ce privește Senatul, 40 dintre membrii acestuia sunt aleși direct, în circumscripții plurinomiale constituite pe criterii lingvistice (25 de către colegiul electoral olandez și 15 de către colegiul electoral francez), folosindu-se sistemul proporțional cu scrutin de listă. 21 de senatori sunt desemnați de către adunările comunităților - 10 de către și din cadrul consiliului comunității flamande, 10 numiți de consiliul comunității franceze și 1 de către și din cadrul consiliului comunității germane. Încă 10 sunt numiți în funcție de puterea partidelor reprezentate în Senat - 6 de către senatorii aleși direct și 4 de către cei 21 de senatori desemnați de către comunități. Descendenții direcți ai monarhului sunt, de asemenea, senatori, însă nu sunt luați în calcul atunci când se stabilește cvorumul acestei Camere.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

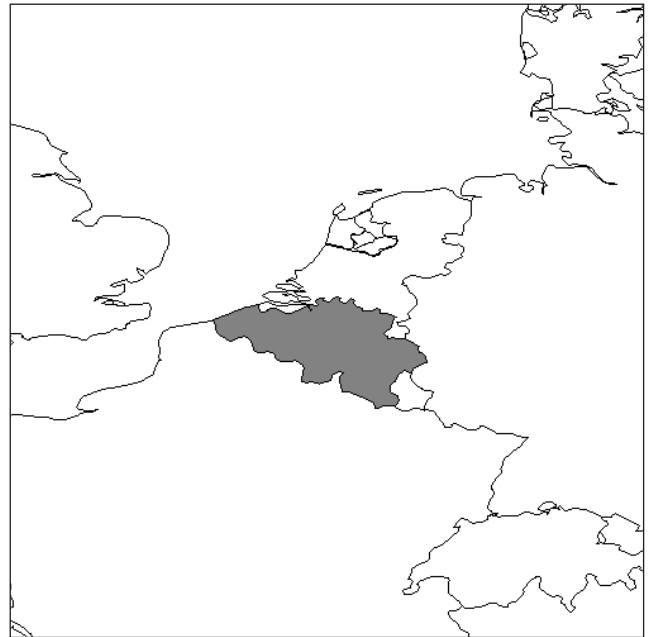
Modul în care votează alegătorul

În primul rând, trebuie menționat faptul că votul este obligatoriu, absența nemotivată de la vot fiind pedepsită, penalizările mergând de la o simplă amendă la ștergerea votantului din registrul electoral.

La intrarea în secția de votare, alegătorul primește mai multe buletine de vot, câte unul pentru fiecare partid aflat în competiție. El trebuie să aleagă un buletin și să îl introducă într-un plic pe care, apoi, îl introduce în urnă, având posibilitatea ca, pe buletinul respectiv, să poată scrie numele candidatului dorit (de pe lista de candidați propusă de partidul căruia îi corespunde buletinul de vot respectiv).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

La Camera Reprezentanților, în prima fază, se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste, folosindu-se formula d'Hondt (numărul de voturi al

fiecărei liste se împarte la un număr de divizori întregi consecutivi 1, 2, 3, ..., egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit, după care, odată ordonate câturile acestei operațiuni efectuate pentru toate listele, în ordinea lor descrescătoare, fiecărui cât urmează să-i corespundă un mandat, până când se epuizează toate mandatele). După aceea, se stabilește cărora dintre candidații de pe listă urmează să le revină mandatele respective, în modul următor:

- pentru fiecare listă care a obținut mandate, se calculează "cifra de eligibilitate", împărțind numărul de voturi obținute de listă la numărul de locuri atribuite listei mărit cu unu;
- fiecare candidat în favoarea căruia s-au exprimat voturi preferențiale în număr egal cu cifra de eligibilitate este declarat ales;
- atunci când nici un candidat nu mai îndeplinește această condiție se iau în calcul voturile exprimate nominal pentru candidat și jumătatea voturilor rămase după atribuirea locurilor. Primul candidat, în ordinea voturilor, este primul care poate beneficia de restul voturilor, pentru a atinge cifra de eligibilitate. Dacă această cifră a fost atinsă, restul voturilor se transmit celui de-al doilea candidat și așa mai departe.

Cehia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Republicii Cehe este unul bicameral. Senatul are 81 de membri, mandatul fiind de șase ani. Odată la fiecare doi ani se organizează alegeri pentru 1/3 din locurile din Senat. Camera Deputaților are 200 de membri aleși pentru mandate de patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Senatorii se aleg prin sistem majoritar absolut (pentru ca un candidat să fie ales, trebuie să obțină mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate), în cadrul unor circumscripții uninominale.

Deputații se aleg prin sistem proporțional cu scrutin de listă (închisă), desfășurat la nivelul unor circumscripții electorale care corespund regiunilor administrative ale Republicii Cehe, fiecare alegător având și posibilitatea de a exprima voturi preferențiale în favoarea a maximum patru candidați de pe lista pe care o votează.

Prag electoral

Pentru un partid politic, pragul electoral este de 5% din voturile valabil exprimate. Pentru coaliții, la 5% se adaugă câte 2% pentru fiecare partid începând cu cel de-al doilea, până când pragul devine 11% (și este păstrat astfel, indiferent de câte partide, peste numărul de patru, compun coaliția).

În cazul în care nu este îndeplinită condiția ca pragul electoral să fie depășit de cel puțin două partide sau de un partid și o coaliție sau de două coaliții, se reduce cu un procent pragul electoral corespunzător fiecărei categorii, până când această condiție este îndeplinită.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător primește un set de buletine de vot și un plic, fiecare buletin conținând lista de candidați ai unui partid politic sau ai unei coaliții. Înainte de a introduce în plic buletinul de vot corespunzător partidului a cărui listă dorește să o voteze, poate să își exprime preferința pentru un număr de maximum patru candidați, înscriind, pe buletinul de vot numerele de ordine ale respectivilor în spații special destinate acestui lucru.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În cazul alegerilor pentru Senat, în fiecare circumscripție uninominală este desemnat câștigător candidatul care obține cel puțin jumătate plus unu din voturile valabil exprimate. Dacă nici unul dintre candidați nu întrunește această condiție, se organizează un al doilea tur de scrutin cu participarea candidaților clasați pe primele două locuri la primul tur.

În cazul Camerei Deputaților,

- a) se stabilește coeficientul electoral „q”, prin împărțirea numărului total de voturi valabil exprimate la nivel național, la numărul de mandate (200). Rezultatul împărțirii se aproximează cu cel mai apropiat număr întreg;
- b) se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei regiuni, în funcție de prezența la vot (nr. de mandate pe regiune = nr. voturi valabil exprimate pe regiune / q). Resturile se distribuie după metoda „celui mai mare rest”;
- c) se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste de candidați, în modul următor:
 - în fiecare regiune, se calculează coeficientul electoral al regiunii, prin împărțirea numărului total de voturi valabil exprimate în regiunea respectivă, la numărul de mandate alocat regiunii plus unu. Rezultatul împărțirii se aproximează cu cel mai apropiat număr întreg;
 - se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste, prin împărțirea numărului de voturi valabil exprimate în favoarea listei respective la coeficientul electoral al regiunii, fiecărui cât întreg urmând să-i corespundă un număr de mandate egal cu câtul. Mandatele rămase se distribuie după regula celui mai mare rest;
- d) pentru fiecare listă, mandatele se atribuie candidaților, în primul rând în funcție de numărul de voturi preferențiale primite de fiecare, dar numai în cazul candidaților al căror număr de voturi preferențiale este egal cu cel puțin 10% din voturile valabil exprimate pentru listă, iar în al doilea rând, de poziția lor pe lista respectivă.

Cipru

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Republicii Cipru este unicameral și, începând din anul 1985, are 80 de membri: 56 (70%) dintre ei sunt aleși de comunitatea cipriotă greacă, iar 24 (30%) revin comunității cipriote turce.

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (închisă) și vot preferențial, organizat la nivelul a șase circumscripții electorale.

Pragul electoral

Pentru a participa la distribuirea mandatelor în prima etapă (la nivelul celor șase circumscripții), într-o circumscripție, un partid politic sau un candidat independent trebuie să atingă un prag egal cu rezultatul operației de împărțire a numărului de voturi valabil exprimate în circumscripția respectivă la numărul de mandate care revin circumscripției.

În cea de a doua etapă, cea în care sunt alocate, la nivel național, mandatele care nu au fost distribuite în prima etapă, un partid politic poate fi inclus doar dacă voturile pe care le-a obținut reprezintă cel puțin 1,8% din voturile exprimate la nivel național. Pentru coaliții, pragul în această etapă este de 10%, în timp ce candidații independenți nu au acces la această etapă.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze o listă de candidați, dintre cele care sunt propuse pentru circumscripția lui, având posibilitatea ca, în cadrul listei respective, să își exprime preferința pentru unul dintre candidați.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Alocarea mandatelor se face în două etape.

În **prima etapă**, pentru fiecare circumscripție electorală se împarte numărul de voturi valabil exprimate la numărul de mandate din circumscripție. Rezultatul obținut reprezintă „cota electorală” pentru circumscripția respectivă. Numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă se împarte la această

cotă, de aici rezultând un prim număr de mandate primit de fiecare listă (reprezentând partea întreagă a câtului).

În cea de **a doua etapă**, sunt cumulate la nivel național, pentru fiecare partid/coaliție în parte (care a depășit pragul pentru a participa la această etapă) resturile rezultate în urma operațiilor de împărțire de la prima etapă (voturile neutilizate în prima etapă). Numărul astfel obținut pentru fiecare partid/coaliție în parte se divide cu rezultatul operației de împărțire a numărului total de voturi cumulate la nivel național (reprezentând resturile rezultate în urma primei etape) la numărul de mandate care mai sunt de alocat. De aici rezultă numărul de mandate care revin, la acest nivel, fiecărui partid, respectiv fiecărei coaliții. Dacă încă mai sunt mandate de atribuit, acestea sunt alocate partidelor/coalițiilor, în ordinea inversă a resturilor corespunzătoare acestora. Mandatele alocate în această a doua etapă sunt repartizate acelor liste ale partidelor/coalițiilor din circumscripțiile în care partidele, respective coalițiile au obținut cel mai mare număr de voturi.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acestea sunt alocate acelor candidați în favoarea cărora a fost exprimat cel mai mare număr de voturi preferențiale. În situațiile în care există mai mulți candidați ai aceleiași liste cu același număr de voturi preferențiale, se are în vedere poziția pe care fiecare dintre ei o ocupă în lista respectivă.

Danemarca

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul danez (Folktinget) este alcătuit din 179 de membri aleși pentru mandate de patru ani. Patru din cele 179 de mandate revin, câte două, Insulelor Feroe, respectiv Groenlandei.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral danez este unul complex și construit pe baza principiului reprezentării proporționale coroborat cu cel al distribuirii teritoriale a mandatelor în funcție de populație, de numărul alegătorilor și de suprafața geografică.

În alegeri, Danemarca este împărțită în trei regiuni: „Metropolitan Copenhagen”, „Islands” și „Jutland”. Acestea, la rândul lor, sunt divizate în circumscripții electorale în număr total de 17. Cele 17 circumscripții sunt împărțite în districte „nominale” în număr de 103, districte care nu au nici o relevanță din punctul de vedere al distribuirii mandatelor între competitorii electorali, însă dețin un rol important în procesul de alocare a mandatelor între candidați, precum și din punctul de vedere al administrării alegerilor. Fiecare partid politic are posibilitatea (însă nu și obligația) ca în cadrul fiecăreia din cele 17 circumscripții, să repartizeze fiecărui candidat un anumit district „nominal”, în districtul respectiv candidatul urmând a figura primul pe lista partidului său pe buletinele de vot.

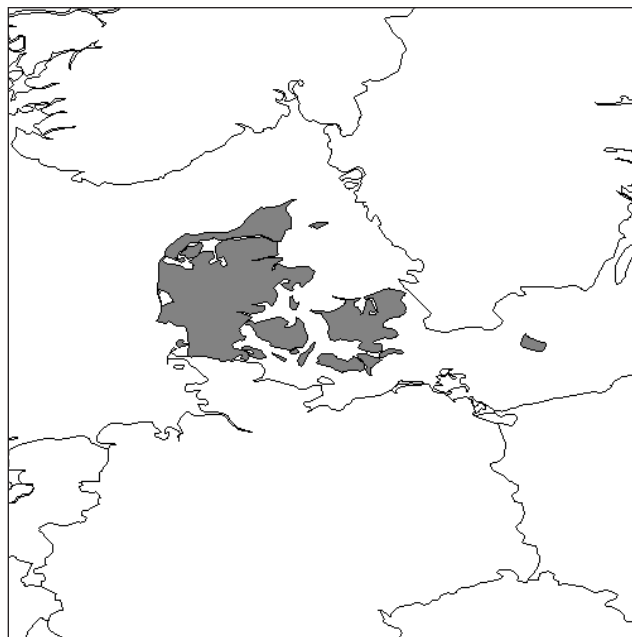
Prag electoral

Pentru a participa la procesul de distribuire a mandatelor compensatorii la nivel național, un partid politic trebuie să îndeplinească una din următoarele trei condiții:

- câștigă un mandat, în mod direct, într-una din cele 17 circumscripții electorale;
- obține, în cel puțin două din cele trei regiuni, un număr de voturi egal cu coeficientul electoral al regiunii (numărul de voturi valabil exprimate împărțit la numărul de mandate corespunzător regiunii);
- obține cel puțin 2% din voturile valabil exprimate la nivel național

Modul în care votează alegătorul

Sistemul permite, la nivelul celor 17 circumscripții (multi-member), alegătorului să voteze pentru un candidat sau pentru o listă de partid prin simpla marcarea cu un X în dreptul preferinței pe care o are.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Din cele 175 de mandate care rămân în discuție (după scăderea, din cele 179, a celor patru care revin Insulelor Feroe și Groenlandei), 135 sunt atribuite la nivelul celor 17 circumscripții, 40 fiind mandate compensatorii care se atribuie la nivel național.

Alocarea mandatelor către partidele politice are loc în mai multe faze, după cum urmează:

- 1) în prima fază, în fiecare din cele 17 circumscripții electorale, se împart mandatele corespunzătoare circumscripției între partidele politice, în funcție de numărul de voturi obținut de fiecare dintre acestea la nivelul circumscripției, folosindu-se formula Saint-Lague modificată (numărul de voturi obținut de fiecare partid se împarte, pe rând la un număr de divizori - 1,4, 3, 5, 7, ... egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit, după care se ordonează câturile rezultate pentru toate partidele în ordine descrescătoare și, în această ordine, se alocă fiecărui cât câte un mandat).
- 2) cea de a doua fază presupune decizia cu privire la partidele care participă la distribuirea mandatelor compensatorii, mai precis, a partidelor care ating cel puțin unul din cele trei praguri electorale descrise mai sus;
- 3) în cea de a treia fază, se împart cele 40 de mandate compensatorii, după cum urmează:
 - se stabilește coeficientul electoral național, prin împărțirea numărului de voturi valabil exprimate la nivel național, la 175;

- se stabilește numărul total de mandate care ar trebui să revină fiecărui partid, din cele 175, prin împărțirea numărului de voturi obținute de partid la nivel național la coeficientul electoral național;
- din acest număr, se scade numărul de mandate obținut deja la nivelul celor 17 circumscripții electorale, rezultând astfel numărul de mandate, din cele 40, care revin fiecărui partid politic.

4) următoarea fază o constituie alocarea celor 40 de mandate compensatorii către cele trei regiuni și către cele 17 circumscripții, iar prin aceasta, implicit către listele de candidați ale partidelor la nivelul celor 17 regiuni.

Odată cu această fază, se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste de candidați din cele

depușe de partidele politice la nivelul celor 17 regiuni.

Din acest moment, urmează distribuția mandatelor între candidații aceleiași liste. Pentru aceasta, pentru fiecare candidat este calculat un „scor electoral”, reprezentând suma dintre numărul de voturi preferențiale primite în toate districtele uninominale și numărul de voturi care îi revin din cele primite de partid la nivelul districtului. Pentru partidele care optează pentru repartizarea candidaților pe liste în districte uninominale, acest număr este egal cu numărul de voturi obținut de lista partidului în districtul uninominal în care candidatul este cap de listă. Pentru celelalte partide, acest număr este calculat în funcție de poziția pe care o ocupă candidatul pe listă (în acest al doilea caz, partidele optează pentru limitarea influenței alegătorilor asupra selecției candidaților).

Estonia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul (numit „Riigikogu”) este unul unicameral și are 101 membri, mandatul fiind de patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Membrii Parlamentului sunt aleși printr-un sistem electoral cu scrutin de listă (deschisă) și vot preferențial (obligatoriu), desfășurat la nivelul a 11 circumscripții plurinominale.

Prag electoral

În cea de a doua fază a distribuției mandatelor, aceea în care sunt atribuite mandatele „compensatorii” la nivel național, participă doar partidele care depășesc pragul de 5% din voturile valabil exprimate la nivel național.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul completează (scrie de mână) buletinul de vot cu numărul de ordine corespunzător candidatului preferat de pe lista națională. Se consideră „vot nul” buletinele care: nu au înscris numărul de ordine al niciunui candidat, au înscris numerele mai multor candidați, au înscris numărul unui candidat care nu candidează în circumscripția respectivă sau care sunt corectate sau ilizibile.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Pentru fiecare circumscripție electorală, se calculează coeficientul electoral prin împărțirea numărului de voturi valabil exprimate la numărul de mandate care revin circumscripției. Fiecare candidat care a obținut un număr de voturi mai mare sau egal cu coeficientul electoral este declarat ales.

În cea de a doua fază a distribuției mandatelor:

- 1) pentru fiecare partid politic, se realizează o listă de candidați la nivel național, candidații fiind dispuși în

ordinea descrescătoare a voturilor obținute de fiecare;

- 2) pentru fiecare partid în parte, din cele care depășesc pragul de 5% din voturile valabil exprimate, se însumează voturile obținute de toate cele 11 liste ale sale (din cele 11 circumscripții). Pe baza sumelor obținute, se stabilește numărul de mandate „compensatorii”, atribuite în cea de a doua fază, care revine fiecărui partid. Pentru aceasta, se aplică un algoritm d'Hondt modificat: se împarte numărul de voturi corespunzător fiecărei liste naționale, la 1; 20,9; 30,9 etc. și se atribuie, fiecărui cât obținut, în ordine descrescătoare, câte un mandat, însă făcând

omisiune, pentru fiecare listă în parte, de un număr de câțuri egal cu numărul de mandate obținute deja de candidații de pe lista respectivă, în circumscripții, prin faptul că au obținut voturi în număr cel puțin egal cu coeficientul electoral;

- 3) odată stabilit numărul de mandate compensatorii care trebuie să revină fiecărui partid/coalitie în parte, acestea sunt atribuite candidaților în ordinea în care ei figurează pe listele naționale (în funcție de numărul de voturi obținut de fiecare), făcându-se abstracție de candidații care au obținut deja mandate la nivelul circumscripțiilor.

Finlanda

Tipul si structura Parlamentului

Parlamentul Republicii Finlanda (Eduskunta-Riksdagen) este unicameral și este format din 200 de membri aleși pentru o durată de patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

199 dintre reprezentanții Parlamentului sunt aleși printr-un sistem de reprezentare proporțională cu scrutinul de listă și vot preferențial obligatoriu, scrutinul fiind organizat la nivelul celor 15 circumscripții electorale care corespund unităților administrative ale țării. Într-una dintre circumscripții (Insulele Aland), se alege un singur deputat, anume candidatul care obține cel mai mare număr de voturi.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul marchează manual, pe buletinul de vot, numărul corespunzător candidatului pe care dorește să îl voteze (număr de care poate lua cunoștință consultând listele de candidați afișate, în mod obligatoriu, în fiecare secție de votare).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Pentru atribuirea mandatelor, se numără voturile primite de fiecare candidat. În condițiile în care un vot acordat unui candidat propus de un partid politic sau o alianță de partide este considerat ca fiind un vot acordat întregii liste de candidați propuse de partidul

respectiv sau alianța respectivă, după ce se ordonează candidații aceleleași liste în ordinea descrescătoare a voturilor primite de fiecare, se calculează un „*indice comparativ*” pentru fiecare candidat în parte, în modul următor: indicele candidatului situat pe primul loc este egal cu numărul total de voturi primite de listă, indicele celui situat pe locul doi este egal cu jumătate din voturile primite de listă, indicele celui de-al treilea candidat este egal cu o treime din voturile primite de listă, ș.a.m.d. Odată calculați „*indicii comparativi*” pentru toți candidații din circumscripție, de pe toate listele de candidați, aceștia sunt ordonați în ordinea descrescătoare a mărimii indicilor, urmând a primi fiecare câte un mandat, în această ordine, până când sunt epuizate toate mandatele. În situațiile în care „*indicele comparativ*” al mai multor candidați este același, ordinea candidaților respectivi se decide prin tragere la sorți.

Franța

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul francez este unul bicameral, fiind format din Adunarea Națională (camera inferioară) și Senat (camera superioară). Senatul reprezintă colectivitățile teritoriale ale Republicii, precum și cetățenii francezi rezidenți în alte țări.

Tipul de sistem electoral folosit

Deputații din Adunarea Națională sunt aleși prin sistem majoritar uninominal în două tururi de scrutin, alegerile desfășurându-se în 577 de circumscripții electorale uninominale.

Senatul prezintă originalitatea ca pentru alegerea membrilor săi să fie folosite două tipuri de sisteme - sistem majoritar în departamentele mici (în care se aleg cel mult 3 senatori) și sistem proporțional în celelalte. Cei 331 de senatori sunt aleși pentru un mandat de 6 ani, reînnoibil. La fiecare 3 ani se organizează alegeri pentru $\frac{1}{2}$ din numărul senatorilor.

Senatorii sunt aleși de către un colegiu electoral format din peste 145.000 de persoane: deputați, consilieri regionali sau generali, delegații consiliilor locale membri ai Consiliului Superior al francezilor din străinătate.

În departamentele în care sunt aleși cel mult 3 senatori, alegerile se desfășoară prin sistem majoritar cu scrutin uninominal în două tururi. Pentru a fi ales din primul tur, candidatul trebuie să fi obținut majoritatea absolută a voturilor valabil exprimate și în număr egal cu cel puțin un sfert dintre electorii înscriși. În turul al doilea, majoritatea relativă este suficientă, în caz de egalitate perfectă candidatul cel mai în vârstă având câștig de cauză.

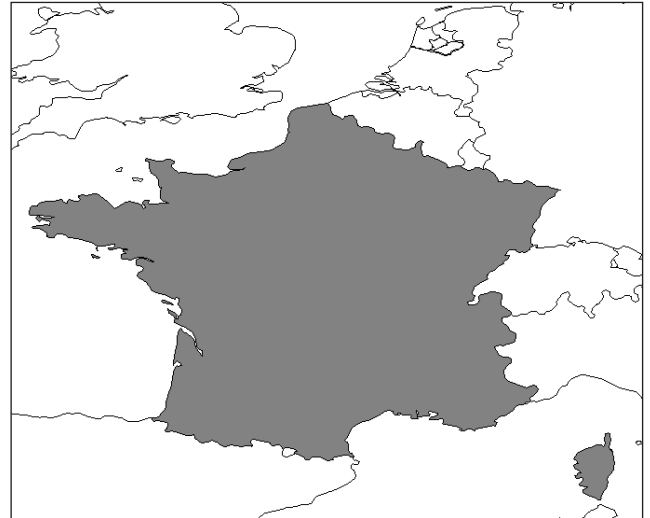
În departamentele în care sunt aleși cel puțin 5 senatori, alegerile au loc într-un singur tur, prin sistem proporțional cu scrutin de listă (cu listă blocată). Același sistem este folosit și pentru cei 12 senatori reprezentând francezii rezidenți în străinătate.

Prag electoral

Nu există prag electoral pentru partide.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător primește mai multe buletine de vot fiecare conținând, după caz, fie numele unui candidat (cazul Adunării Naționale și al senatorilor aleși în departamente mici), fie o listă de candidați (cazul senatorilor aleși în departamente mari). El trebuie să

introduce unul din buletinele de vot respective într-un plic purtând ștampila secției de votare, după care să introducă plicul respectiv în urna de vot.

Votul „alb”, neexprimat (votul alegătorului care introduce în urnă plicul gol, fără vreun buletin de vot) este luat în considerare în cazul scrutinului uninominal, când trebuie stabilit dacă un candidat întrunește condiția legată de numărul celor care s-au prezentat la urne.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În cazul Adunării Naționale, pentru a fi ales din primul tur, un candidat trebuie să obțină peste 50% din voturile valabil exprimate în circumscripție și mai mult de 25% din voturile celor înscriși în listele de alegători din circumscripția respectivă. În circumscripțiile în care nici unul dintre candidați nu îndeplinește aceste două condiții, se organizează un al doilea tur de scrutin, la care au dreptul să participe candidații care au obținut 12,5% din voturile exprimate la primul tur și în urma cărui este declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi.

La alegerile pentru Senat,

- în cazul departamentelor mici, se aplică aceeași regulă ca în cazul alegerilor pentru Adunarea Națională;
- în cazul departamentelor mari, în primul rând se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste aplicându-se regula celui mai mare

Germania

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Republicii Federale Germania este bicameral, Camera inferioară (Bundestag) fiind formată, în principiu³, din 598 de membri, iar Camera superioară (Bundesrat), din 69 de membri.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru **Bundestag**, alegerile se desfășoară în baza unui sistem proporțional prin compensare, cu selecție personalizată. Un număr de 299 de membri sunt aleși în tot atâtea circumscripții uninominale, în fiecare dintre acestea fiind declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi. Celelalte locuri revin candidaților de pe listele pe care partidele politice le propun la nivelul landurilor. O persoană care candidează într-o circumscripție uninominală poate să figureze și pe lista de candidați a partidului la nivelul landului.

Membrii **Bundesrat**-ului sunt desemnați de adunările legislative ale celor 16 landuri.

Prag electoral

Un partid politic poate ajunge să fie reprezentat în **Bundestag** dacă voturile pe care le primesc listele sale de candidați, însumate la nivel federal, reprezintă cel puțin 5% din totalul voturilor sau dacă reușește să obțină trei mandate în circumscripții uninominale.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul votează doar pentru Bundestag și are de exprimat două voturi: unul pentru unul dintre candidații din circumscripția uninominală în care votează și unul pentru una din listele de candidați propuse de partide la nivelul landului.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În primul rând, în fiecare din cele 299 de circumscripții uninominale, se declară ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi, fără să fie nevoie ca acesta să reprezinte majoritatea absolută (50%) a voturilor valabil exprimate.

În cea de-a doua etapă, se parcurg următorii pași:

- se stabilește numărul de mandate, din cele 598, care ar trebui să revină fiecărei liste de candidați, din cele propuse de partide la nivelul

landurilor. Pentru aceasta, în cazul fiecărei liste în parte, se stabilește procentul pe care îl reprezintă numărul de voturi pentru lista respectivă, din totalul voturilor valabil exprimate la nivel federal, după care se înmulțește procentul respectiv cu numărul de mandate care sunt de distribuit (598, în cazul în care nu există nici o circumscripție uninominală în care alegerile să fi fost câștigate de un candidat independent sau de un candidat aparținând unui partid care nu a depus listă în landul pe teritoriul căruia se află circumscripția respectivă) și se atribuie listei respective un număr egal cu partea întregă a rezultatului acestei operațiuni. Resturile acestor operațiuni, efectuate pentru toate listele, determină modul în care se alocă mandatele care au mai rămas: resturile determină, în ordinea descrescătoare a mărimii lor, listele cărora le revin mandatele respective (în funcție de listele cărora le corespund);

- din numărul de mandate care ar reveni fiecărei liste, obținut în acest mod, se scade numărul de mandate câștigate de partidul căruia îi aparține lista în circumscripțiile uninominale din landul respectiv, de aici rezultând numărul de candidați de pe listă care acced în Bundestag;
- odată stabilit numărul de mandate care se alocă fiecărei liste la nivelul fiecărui land, de mandatele respective beneficiază candidații care compun lista, în ordinea descrescătoare a poziției pe care fiecare din ei o ocupă pe listă, până ce se epuizează toate mandatele; Dacă unul dintre candidații de pe listă care ar urma să primească un mandat în această etapă, a candidat într-una din circumscripțiile uninominale și a câștigat mandatul în acea

³ Numărul de membri în Bundestag poate să fie variabil de la o legislatură la alta, în funcție de modul în care compensarea care se realizează la nivel federal determină numărul de mandate care revin fiecărei liste de candidați la nivelul landurilor (vezi punctul 5).

circumscripție, se face abstracție de el, mandatul fiind atribuit candidatului de pe poziția următoare.

Acest mod de alocare a mandatelor ținându-se cont de rezultatele votului din circumscripțiile uninominale și de cele ale scrutinului desfășurat la nivelul landurilor determină, de fapt, caracterul proporțional al acestui sistem, prin faptul că stabilește o relație proporțională între numărul de fotolii în Bundestag care revin fiecărui partid politic și suportul electoral de care se bucură partidul respectiv, exprimat în numărul de voturi

obținute de listele partidului și însumate la nivel federal.

În cazul în care un partid politic obține, în circumscripțiile electorale dintr-un land, un număr mai mare de mandate decât cele la care ar avea dreptul ca rezultat al operațiilor descrise mai sus, mandatele respective se adaugă la totalul fotoliilor din Bundestag, lucru care face ca numărul acestora să poată fi variabil de la o legislatură la alta.

Grecia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Republicii Elene (Vouli ton Ellinon) este unicameral, având 300 de membri, aleși odată la patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (deschisă) și voturi preferențiale obligatorii⁴, organizat la nivelul a 56 de circumscripții electorale (între care cinci au repartizat câte un singur mandat).

Prag electoral

Pragul electoral pentru a accede în Parlament este de 3% din voturile valabil exprimate la nivel național și este valabil atât pentru partidele politice, cât și pentru candidați.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să aleagă între candidații aceleiași liste (pe care o preferă) un număr de candidați cărora să le acorde voturile pe care le are la dispoziție. Numărul acestor voturi diferă de la o circumscripție la alta, în funcție de mărimea circumscripției (spre exemplu, în Atena, unde se aleg 40 de deputați, alegătorul dispune de șase voturi, în timp ce în Heraklion, unde se aleg 8 deputați, alegătorul poate să exprime două voturi).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Stabilirea numărului de mandate care revin fiecărui partid politic se face în trei etape.

În **prima etapă**, pentru fiecare circumscripție electorală se împarte numărul de voturi valabil exprimate la numărul de mandate din circumscripție mărit cu unu. Rezultatul obținut reprezintă numărul cu care se divide numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă, de aici rezultând un prim număr de mandate primit de fiecare listă (reprezentând partea întreagă a câtului). Dacă numărul de mandate rezultate, în urma acestei operațiuni, pentru toate listele din circumscripție, este mai mare decât numărul de mandate care sunt de alocat, se „taie” câte un mandat de la listele pentru care restul operațiunii de împărțire este cel mai mic. Dacă numărul de mandate rezultate este mai mic decât numărul de mandate care sunt de alocat, se trece la cea de a doua etapă.

În cea de **a doua etapă**, sunt avute în considerare 13 circumscripții electorale, la nivelul întregului teritoriu. Numărul total de voturi valabil exprimate în fiecare din

⁴ Începând din anul 2005, în cazul alegerilor anticipate (desfășurate înainte de împlinirea termenului de patru ani), alegerile se desfășoară în baza scrutinului de listă închisă, fără a se mai folosi votul preferențial.

cele 13 circumscripții este împărțit la numărul de mandate care au mai rămas de distribuit în circumscripția respectivă după distribuția realizată în prima etapă. Rezultatul obținut reprezintă numărul cu care se divide numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă, de aici rezultând un al doilea număr de mandate primit de fiecare listă (reprezentând partea întreagă a câtului). Dacă și în urma celei de a doua etape rămân mandate de alocat, se trece la cea de a treia etapă.

În cea de a **treia etapă**, numărul de voturi exprimate pentru fiecare partid politic / candidat independent la nivel național este împărțit la numărul de mandate care mai sunt de alocat. Rezultatul obținut reprezintă

numărul cu care se divide numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă, de aici rezultând un al treilea număr de mandate primit de fiecare partid. Dacă și în urma acestei operațiuni mai sunt mandate de atribuit, acestea sunt alocate partidului care a obținut cele mai multe voturi la nivel național. Mandatele alocate la acest nivel sunt direcționate către listele din diferite circumscripții electorale, în funcție de numărul de voturi primit de fiecare partid în parte în circumscripțiile respective.

Mandatele alocate unei liste de candidați revin primilor candidați de pe lista respectivă, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primite de fiecare dintre ei.

Irlanda

Tipul și structura Parlamentului

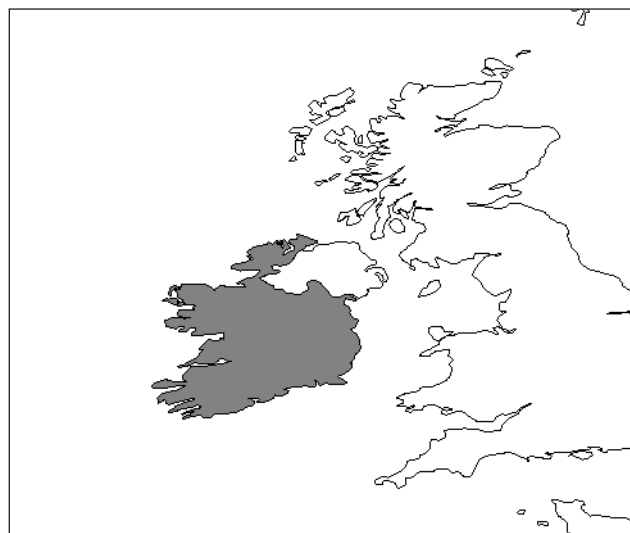
Parlamentul Irlandei este unul bicameral, fiind format din Camera Reprezentanților (Dáil Éireann) care are 166 de membri și Senat (Seanad Éireann) care are 60 de membri.

Tipul de sistemul electoral folosit

Începând din 1922, pentru alegerea Camerei Reprezentanților se folosește sistemul cu vot unic transferabil, alegerile fiind organizate în 42 de circumscripții electorale, numărul de mandate care corespunde fiecărei circumscripții variind, conform legii între 3 și 8 (în funcție de numărul locuitorilor din circumscripție). În realitate, numărul de reprezentanți care se aleg într-o circumscripție nu este mai mare de 5.

Membrii Senatului sunt desemnați, în maximum 90 de zile după alegerea Camerei Reprezentanților, în felul următor:

- 11 dintre ei sunt numiți de Primul Ministru (Taoiseach);
- 6 sunt aleși de către absolvenții a două universități - Universitatea Națională a Irlandei și Universitatea din Dublin, dintre reprezentanții acestor universități (câte 3 de fiecare), folosindu-se sistemul cu vot unic transferabil;
- 43 sunt aleși dintre persoane având experiență și expertiză într-unul din următoarele 5 domenii de activitate: cultură și educație, agricultură și pescuit, muncă, industrie și comerț (incluzând arhitectura) și administrație și servicii sociale (incluzând activități de voluntariat). alegerea se face (prin corespondență) de către un corp electoral format din membrii Camerei

Reprezentanților, membrii Senatului în funcție, membrii consiliilor districtuale, folosindu-se sistemul cu vot unic transferabil. Nominalizările candidaților pentru cele 5 domenii se fac de către membrii celor două Camere (oricare 4 membri pot propune un candidat, însă orice membru nu poate susține decât un candidat).

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Atât în cazul alegerilor pentru Camera Reprezentanților, cât și în cel al alegerilor pentru cei 6 senatori desemnați de cele două universități și cei 43 selectați dintre specialiștii în cele 5 domenii indicate mai sus alegeri pentru care se folosește sistemul cu vot unic transferabil, alegătorul primește un buletin de

vot pe care sunt menționați toți candidații din circumscripție cu mențiunea, după caz, a partidului pe care îl reprezintă, în ordine alfabetică sau într-o ordine stabilită prin tragere la sorți (ci nu grupați în funcție de partidele pe care le reprezintă). El are la dispoziție un vot pe care îl poate transfera de la un candidat la altul, marcând numele diferiților candidați cu 1 - pentru prima preferință, 2 pentru a doua preferință, ș.a.m.d. Raționamentul alegătorului, în momentul în care exprimă aceste preferințe, este de genul următor: „Candidatul căruia i-aș acorda votul meu este X și marchez numele lui cu 1. Dacă acesta primește fie prea multe voturi și nu are nevoie de votul meu, fie prea puține și este exclus din competiție, doresc ca votul meu să fie transferat candidatului „Y” și marchez numele acestuia cu 2. Dacă și Y primește fie prea multe voturi și nu are nevoie de votul meu, fie prea puține și este exclus din competiție, doresc ca votul meu să fie transferat candidatului „Z” și marchez numele lui cu 3, ș.a.m.d.” Este de menționat faptul că alegătorul poate decide ca transferul votului său să se facă între candidați reprezentând mai multe partide politice.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În primul rând, pentru fiecare circumscripție electorală se stabilește o cotă electorală pe care un candidat trebuie să o depășească pentru a fi declarat ales. Spre deosebire de alte țări în care este folosit sistemul cu vot

unic transferabil, în Irlanda se folosește „droop quota”, care se calculează după următoarea formulă:

$$q = \frac{\text{Nr. voturi valabil exprimate}}{\text{Nr. mandate}} + 1$$

La prima numărătoare se iau în considerare numai preferințele marcate cu „1” pe fiecare buletin de vot, iar rezultatul numărătorii trebuie să arate de câte „1” uri a beneficiat fiecare candidat în parte. Odată stabilit care atinge sau depășește cota electorală. Dacă există, respectivul este declarat ales, iar numărul de voturi care depășește cota este transferat celorlalți candidați, în funcție de procentul pe care îl reprezintă preferințele marcate cu „2” în favoarea acestora pe toate buletinele de vot ale candidatului declarat ales. Dacă nu există nici un candidat care să fi atins sau depășit cota, candidatul situat pe ultimul loc la prima numărătoare este exclus din competiție, iar voturile lui sunt transferate celorlalți candidați, după aceleași criterii prezentate mai sus. Urmează o a doua numărătoare care ia în calcul preferințele marcate cu „2” și preferințele marcate cu „1” transferate de la candidatul care a fost declarat ales sau de la cel care a fost exclus în urma primei numărători. Și în urma acestei numărători se procedează la fel ca după prima numărătoare. Procedura continuă până când sunt atribuite toate mandatele.

Italia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul este bicameral, fiind compus din Senat (315 senatori aleși și senatori de drept) și Camera Deputaților (630 deputați). Mandatul este de 5 ani pentru ambele Camere.

Tipul de sistem electoral folosit

Începând din decembrie 2005, s-a revenit la un sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată)⁵. Totodată, sistemul electoral italian prevede și acordarea unei prime electorale partidului/coaliției care se clasează pe primul loc.

Pentru Camera Deputaților, 12 mandate sunt atribuite într-o circumscripție reprezentând cetățenii din străinătate și 1 mandat este atribuit regiunii Valle d'Aosta. Restul de 617 mandate sunt atribuite în 26 de circumscripții electorale constituite la nivelul regiunilor,

fiecare circumscripție având un număr de mandate proporțional cu mărimea sa.

În cazul Senatului, un mandat este atribuit în Valle d'Aosta, 7 în Trento Alto Adige și 6 în circumscripția reprezentând cetățenii din străinătate. Restul de 301 mandate se atribuie în circumscripții constituite la nivelul celor 18 regiuni rămase, fiecare regiune

⁵ În anul 1994, fusese adoptat, printr-un referendum, un sistem de vot proporțional cu selecție personalizată (în baza căruia 75% din mandate erau câștigate în mod direct, în cadrul unor circumscripții uninominale, iar celelalte 25% erau mandate compensatorii și erau alocate la nivelul regiunilor, candidaților de pe listele regionale în cazul Camerei Deputaților, respectiv unora dintre candidații care pierdeau alegerile în circumscripțiile uninominale în cazul Senatului).

primind un număr de mandate proporțional cu populația sa.

Prag electoral

Pentru Camera Deputaților, pragurile se calculează la nivel național, după cum urmează:

- 10% pentru coaliții
- 4% pentru partide necoalizate
- 2% pentru partidele din cadrul coalițiilor (nu se aplică listelor minorităților naționale din cadrul coaliției)

În cazul coalițiilor, sunt numărate și voturile partidelor ce nu ating pragul de 2%, dar la repartizarea mandatelor sunt considerate doar voturile primului partid de sub pragul de 2%, în ordinea descrescătoare a voturilor.

Pentru Senat, pragurile se calculează la nivelul regiunii:

- 20% pentru coaliții
- 8% pentru partide necoalizate și pentru partidele din coalițiile care nu ating 20%
- 3% pentru partidele din cadrul coalițiilor

Chiar dacă un partid atinge pragul electoral la nivel național, el poate să nu primească nici un mandat dacă nu atinge pragul electoral în nici una dintre regiuni.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorii primesc câte un buletin de vot pentru fiecare Cameră, pe care marchează lista preferată, fără a putea modifica ordinea candidaților. Lista fiecărui partid este tipărită separat, chiar dacă acesta face parte dintr-o coaliție.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

La Camera Deputaților, mandatele sunt atribuite la nivel național, considerând partidele care au depășit

4% din voturile valabil exprimate și coalițiile care au depășit 10% din voturile valabil exprimate. Cele 617 mandate disponibile se distribuie proporțional între acestea.

Dacă partidul/coaliția câștigătoare are cel puțin 340 de mandate (55% din cele 617 disponibile), se procedează la stabilirea numărului de mandate convenite fiecărui partid din cadrul coalițiilor, fiind considerate doar partidele ce depășesc pragul de 2% și, pentru fiecare coaliție, primul partid de sub pragul de 2%.

În cazul în care partidul/coaliția câștigătoare nu are 340 de mandate, primește diferența dintre numărul de mandate câștigate și 340 sub formă de primă electorală. Cele 277 de mandate rămase se distribuie proporțional celorlalte partide/coaliții ce depășesc pragul electoral. Apoi se stabilește numărul de mandate convenit fiecărui partid din cadrul coalițiilor, respectându-se limitele de mai sus.

Odată stabilit numărul de mandate convenit fiecărui partid la nivel național, acestea sunt repartizate la nivelul circumscripțiilor și, implicit, listelor, în mod proporțional cu voturile primite de fiecare dintre acestea.

Pentru Senat, mandatele sunt atribuite la nivelul regiunilor, luându-se în considerare partidele care au depășit 8% și coalițiile care au depășit 20% din voturile valabil exprimate.

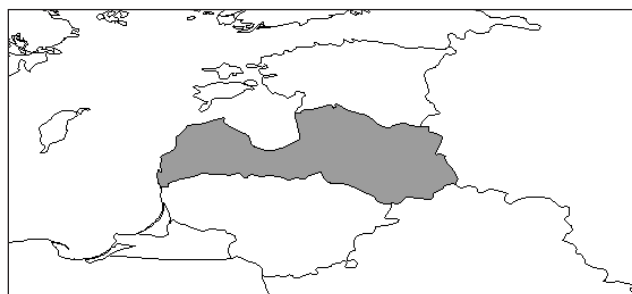
Dacă, într-o circumscripție, partidul/coaliția câștigătoare are 55% din mandatele puse în joc în circumscripția respectivă (numărul se rotunjește în sus), mandatele câștigate de fiecare coaliție se distribuie proporțional între partidele componente, dar numai cele care au depășit pragul de 3%.

Dacă partidul/coaliția câștigătoare nu dispune de 55% din mandatele disponibile, primește diferența necesară sub formă de primă electorală. Restul mandatelor disponibile se distribuie proporțional partidelor/coalițiilor ce au depășit pragul, respectându-se limitele de mai sus.

Letonia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Leton (Saeima) este unul unicameral. Cei 100 de membri ai săi sunt aleși pentru o durată de 4 ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară pe baza unui sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial organizat la nivelul a 5 circumscripții electorale. Un candidat poate figura pe listele depuse în mai multe circumscripții electorale.

Prag electoral

Pragul electoral este de 5% din voturile valabil exprimate la nivel național.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător primește buletine de vot pe care sunt trecute separat listele de candidați propuse de partide și un plic purtând ștampila secției de votare, el având de introdus, într-un plic (pe care îl va introduce în urna), buletinul de vot pe care este tipărită lista pe care o preferă. Înainte de a face acest lucru însă, opțional, poate să-și exprime susținerea pentru unul sau mai mulți dintre candidații partidului a cărui listă o votează, marcând numele candidatului/candidaților cu „+”. De asemenea, el are și posibilitatea de a-și manifesta dezaprobarea față de unul sau mai mulți dintre candidații aflați pe lista pe care o votează, caz în care trebuie să taie, pe buletinul de vot, numele respectivului/respectivilor.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În primul rând, în fiecare circumscripție, se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste de candidați, aplicându-se metoda Sainte-Lague: numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă de candidați se împarte la 1, 3, 5, ... până când divizorul ajunge să fie cel puțin egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit, după care se ordonează câturile (rezultate în urma operațiunii efectuate pentru toate listele) în ordinea lor descrescătoare și, în această ordine, se atribuie listei căreia îi corespunde fiecare cât, până se epuizează toate mandatele.

În cea de a doua fază, pentru fiecare candidat în parte se efectuează următoarea operațiune: din numărul de voturi exprimate pentru lista pe care el se află, se scade un număr de voturi egal cu numărul de alegători care au tăiat numele său de pe lista, iar la ce se obține se adaugă numărul de voturi preferențiale pe care le-a primit (prin marcarea numelui său cu „+”). Rezultatul acestei operațiuni determină ordinea în care candidații beneficiază de mandate. Dacă acest rezultat îi dă dreptul unui candidat să obțină mandate în două sau mai multe circumscripții, candidatul urmează să primească mandatul în circumscripția în care numărul obținut în urma acestei operațiuni este cel mai mare.

Lituania

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul (Seima) este unicameral și are 141 de membri aleși odată la patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral este unul mixt/paralel direct: 71 de candidați sunt aleși prin scrutin uninominal în circumscripții uninominale, iar ceilalți 70 sunt aleși prin scrutin de listă desfășurat la nivel național (întreg teritoriul constituie o circumscripție electorală).

Prag electoral

Partidele participă la procesul de distribuire a mandatelor care rezultă din scrutinul de listă, doar dacă depășesc pragul de 5% din voturile exprimate de alegători (7% pentru coaliții). Dacă după aplicarea pragurilor, numărul de alegători care ar urma să fie reprezentați în Parlament este mai mic decât 60% din cei care s-au prezentat la urne, atunci partidul cu cele

mai multe voturi, din cele aflate sub prag, câștigă dreptul de a participa la distribuirea mandatelor.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul primește două buletine de vot: unul pentru circumscripția uninominală și unul pentru circumscripția plurinominală (națională). Exprimarea

votului se face marcând numele candidatului (pe buletinul corespunzător circumscripției uninominale), respectiv lista de partid (pe buletinul corespunzător circumscripției plurinominale); pe listă, alegătorul poate (fără să fie obligatoriu) să intervină și să stabilească o altă ordine pentru candidați, având dreptul de a exprima voturi „preferențiale” pentru maximum cinci candidați. Dacă din însemnările alegătorului pe buletinul de vot nu reiese cu claritate cui îi sunt adresate voturile preferențiale, votul rămâne valabil, dar se ia în considerare ordinea propusă de partid.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În circumscripțiile uninominale, un candidat este considerat ales dacă obține jumătate plus unu din voturile exprimate în circumscripția respectivă. În cazul unei competiții între mai mult de doi candidați în care nici unul dintre aceștia nu este declarat învingător se organizează un nou tur de scrutin, în termen de două săptămâni, între primii doi clasati. În caz de balotaj, se ia în considerare numărul de voturi obținut de aceștia la turul I; dacă nici așa nu pot fi departajați, se declară câștigător candidatul mai în vârstă. În circumscripțiile în care au candidat maxim doi candidați și în care nici unul dintre aceștia nu a fost ales, alegerile se repetă.

La nivelul circumscripției plurinominale, alegerile se consideră valide dacă la ele participă peste un sfert din

numărul total de alegători. Mandatele se distribuie partidelor în mod proporțional. Numărul de voturi necesar pentru ca un candidat să fie considerat ales coeficientul electoral, se obține din împărțirea numărului de voturi valabil exprimate (doar pentru partidele participante la distribuie) la 70 (numărul de membri ai Seima care se aleg prin scrutin de listă). Dacă după împărțire rămâne un rest, la valoarea finală se adaugă „1” (se rotunjește în sus). Numărul de voturi primit de o listă se împarte la coeficientul electoral și astfel se obține numărul de locuri pentru fiecare dintre partide. Mandatele ramase nedistribuite în urma acestei operații de împărțire se distribuie în ordinea marimii resturilor.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, se trece la cea de a doua fază aceea a distribuirii mandatelor între candidații aceleiași liste. Pentru început, se stabilește, pentru fiecare candidat în parte, numărul de voturi preferențiale pe care le-a primit. Dacă acest număr este mai mare decât numărul de parlamentari care se aleg la nivelul circumscripției plurinominale (70) sau egal cu acesta, „cota electorală” a candidatului este egală cu numărul respectiv. Dacă este mai mic, „cota electorală” este „0”. După aceea, se calculează punctajul pentru fiecare candidat, ca fiind produsul dintre „cota electorală” și „cota de partid” care se stabilește în funcție de locul pe care candidatul îl ocupă pe lista partidului. Mandatele sunt distribuite candidaților în ordinea descrescătoare a punctajului astfel obținut pentru fiecare dintre ei.

Luxemburg

Tipul și structura Parlamentului

Parlament luxemburghez este unul monocameral și este format din 60 de membri, aleși o dată la fiecare cinci ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegeri se folosește sistemul proporțional cu vot multiplu, în patru circumscripții electorale, după cum urmează: Nord - 9 deputați, Sud - 23 deputați, Centru - 21 deputați, Est - 7 deputați.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător dispune de un număr de voturi egal cu numărul de mandate alocate circumscripției în care el

votează. El poate să opteze pentru a vota o anumită listă (caz în care exprimă un vot pentru lista respectivă) sau pentru a-și folosi voturile de care dispune pentru a vota candidați de pe mai multe liste. În cazul în care votează o listă care include mai puțini candidați decât trebuie aleși în circumscripție, are la dispoziție un număr de voturi egal cu diferența dintre numărul de candidați aflați pe lista respectivă și numărul de mandate din circumscripție pe care le poate acorda unor candidați de pe alte liste.

Ei pot astfel vota pentru o listă sau pentru o persoană de pe orice listă. Fiecare partid obține atâtea locuri câte îi revin conform formulei de atribuire a voturilor, luându-se în calcul atât voturile pentru listă cât și voturile pentru candidații individuali.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Repartiția mandatelor între liste se face proporțional cu numărul total de voturi primite de fiecare listă. În prima fază numărul total de voturi este împărțit la numărul de deputați de ales în circumscripție mărit cu unu,

obținându-se „numărul electoral”. Ulterior, se împarte numărul de voturi obținut de o listă la „numărul electoral”, obținându-se numărul de mandate care revin listei respective.

Dacă după această procedură nu sunt distribuite toate mandatele (din cauza resturilor), se procedează la o a doua distribuție, în ordinea descrescătoare a resturilor

Într-o a doua etapă, mandatele sunt atribuite candidaților, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținut de fiecare dintre aceștia.

Malta

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Maltei este monocameral și are 65 de fotolii.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral folosit pentru alegerea Parlamentului este unul de reprezentare proporțională, cu vot unic transferabil și care presupune și un mecanism de compensare, pentru anumite situații. Scrutinul este organizat în 13 circumscripții, în fiecare dintre acestea alegându-se câte 5 parlamentari.

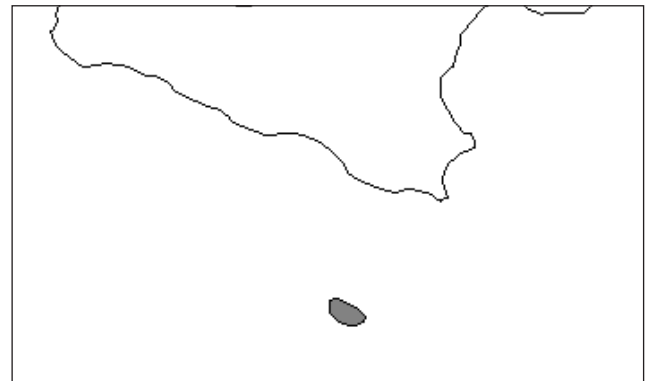
Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul primește un buletin de vot pe care sunt menționați toți candidații din circumscripție cu mențiunea, după caz, a partidului pe care îl reprezintă. Spre deosebire de cazul Irlandei însă, candidații sunt grupați în funcție de partidele politice pe care le reprezintă, iar în cadrul unui grup de candidați ai unui partid, ordinea în care sunt poziționați fiind cea alfabetică.

Alegătorul are la dispoziție un vot pe care îl poate transfera de la un candidat la altul, marcând numele diferiților candidați cu 1 - pentru prima preferință), 2 pentru a doua preferință, ș.a.m.d. Raționamentul alegătorului, în momentul în care exprimă aceste preferințe, este de genul următor: „Candidatul căruia i-aș acorda votul meu este X și marchez numele lui cu 1. Dacă acesta primește fie prea multe voturi și nu are nevoie de votul meu, fie prea puține și este exclus din competiție, doresc ca votul meu să fie transferat

candidatului „Y” și marchez numele acestuia cu 2. Dacă și Y primește fie prea multe voturi și nu are nevoie de votul meu, fie prea puține și este exclus din competiție, doresc ca votul meu să fie transferat candidatului „Z” și marchez numele lui cu 3, ș.a.m.d.” Este de menționat faptul că alegătorul poate decide ca transferul votului său să se facă între candidați reprezentând mai multe partide politice.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În primul rând, pentru fiecare circumscripție electorală se stabilește o cotă electorală pe care un candidat trebuie să o depășească pentru a fi declarat ales. La fel ca și în Irlanda, se folosește „droop quota”, care se calculează după următoarea formulă:

$$q = \frac{\text{Nr. voturi valabil exprimate}}{\text{Nr. mandate}} + 1$$

La prima numărătoare se iau în considerare numai preferințele marcate cu „1” pe fiecare buletin de vot, iar rezultatul numărătorii trebuie să arate de câte „1”-uri a

beneficiat fiecare candidat în parte. Odată stabilit acest lucru, se constată dacă există vreun candidat care atinge sau depășește cota electorală. Dacă există, respectivul este declarat ales, iar numărul de voturi care depășește cota este transferat celorlalți candidați, în funcție de procentul pe care îl reprezintă preferințele marcate cu „2” în favoarea acestora pe toate buletinele de vot ale candidatului declarat ales. Dacă nu există nici un candidat care să fi atins sau depășit cota, candidatul situat pe ultimul loc la prima numărătoare este exclus din competiție, iar voturile lui sunt transferate celorlalți candidați, după aceleași criterii prezentate mai sus. Urmează o a doua numărătoare care ia în calcul preferințele marcate cu „2” și preferințele marcate cu „1” transferate de la candidatul care a fost declarat ales sau de la cel care a fost exclus în urma primei numărători. Și în urma acestei

numărători se procedează la fel ca după prima numărătoare. Procedura continuă până când sunt atribuite toate mandatele.

În situația în care, după prima numărătoare un partid politic obține mai mult de 50% din voturi, dar mandatele obținute de reprezentanții săi, în final, nu reprezintă 50% din Parlament, numărul mandatelor va fi suplimentat astfel încât partidul respectiv să obțină cu un mandat în plus față de totalul mandatelor obținute de ceilalți competitori. Compensarea de acest tip se aplică și în situația în care doar două partide participante la alegeri obțin mandate, pentru partidul care a obținut cele mai multe voturi. Candidații declarați aleși sunt candidații partidului respectiv care au obținut cel mai mare număr de voturi, fără a fi aleși, indiferent de circumscripția în care candidează.

Olanda

Tipul și structura Parlamentului

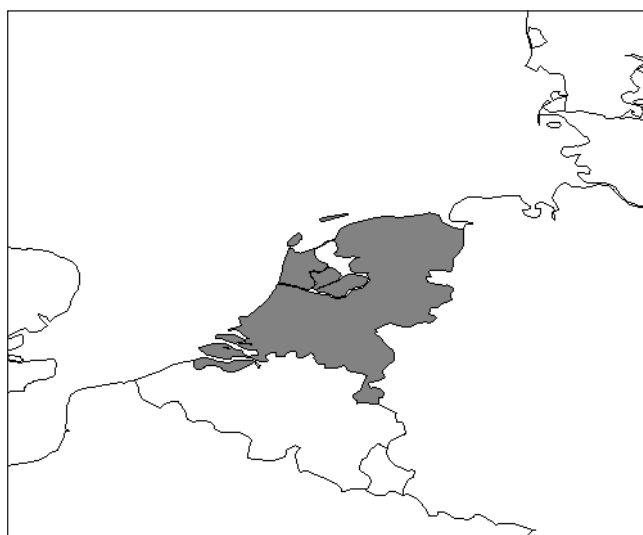
Parlamentul Olandei este bicameral, fiind format din Tweede Kamer (a doua Cameră) care are 150 de membri și Eerste Kamer (prima Cameră) care are 75 de membri. Mandatele, în cazul ambelor Camere, au o durată de patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegerea Camerei inferioare (mai importantă decât cealaltă, prin prisma faptului că este singura care poate iniția legi), se folosește un sistem de reprezentare proporțională, cu scrutin de listă și vot preferențial organizat la nivelul unei singure circumscripții (care este teritoriul țării).

Membrii Camerei superioare sunt aleși în mod indirect, de către un corp de electori format din reprezentanții consiliilor regionale, folosindu-se același sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial.

- locurile sunt distribuite la nivel național între diferitele liste sau grupuri de liste care au obținut un minimum de 0.67%; fiecare primește atâtea locuri cât numărul de ori de care numărul de voturi primite este multiplu al normei de reprezentare stabilite la nivel național (numărul de voturi valabil exprimate în întreaga țară împărțit la numărul de locuri 150 care trebuie distribuite). În cadrul fiecărei liste locurile sunt alocate între candidați corespunzător ordinii în care apar în aceasta.
- alocarea restului de mandate rămase nedistribuite se realizează prin metoda d'Hondt.

Prag electoral

Pentru Camera inferioară există un prag de 0,67% din voturile valabil exprimate (procent corespunzător voturilor necesare pentru alegerea unui candidat).

Modul în care votează alegătorul

La alegerile pentru Camera Inferioară, fiecare alegător are dreptul să voteze o listă de candidați, putând acorda, de asemenea, un vot (preferențial) unuia dintre candidații de pe lista respectivă

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Pentru Camera inferioară, mandatele sunt atribuite la nivel național între diferitele liste care au atins pragul de

0.67% din voturile valabil exprimate. Pentru aceasta, numărul de voturi primit de fiecare listă se divide cu 0,67%, de aici rezultând un prim rând de mandate care revine fiecărei liste. Pentru ceea ce rămâne, se procedează în felul următor:

- dacă numărul de mandate care mai sunt de atribuit este cel puțin egal cu 19, se folosește metoda celei mai mari medii (d'Hondt): restul rămas pentru fiecare listă după operația de împărțire menționată mai sus se divide cu un număr de divizori (1, 2, 3, ...) egal cu numărul de mandate care mai sunt de atribuit, câturile astfel obținute pentru toate listele fiind dispuse în ordine descrescătoare, fiecăruia urmând să-i corespundă, în această ordine, câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele;
- dacă numărul de mandate este mai mic de 19, se folosește metoda celui mai mare rest: resturile

operației de împărțire menționate mai sus sunt dispuse în ordine descrescătoare, fiecăruia urmând să-i corespundă, în această ordine, câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acestea sunt atribuite candidaților, în general, în ordinea în care aceștia sunt poziționați pe lista respectivă. Totuși, dacă un candidat obține un număr de voturi preferențiale cel puțin egal cu un sfert din pragul electoral, el este declarat ales chiar înaintea candidaților situați pe poziții superioare pe lista pe care figurează și el (și care nu obțin, la rândul lor, acest barem).

Polonia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Poloniei este unul bicameral, fiind compus din Sejm (Camera inferioară) și Senat (Camera superioară). Sejm-ul are 460 de membri, iar Senatul 100.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral folosit pentru alegerea Sejm-ului este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (obligatoriu) organizat la nivelul unor circumscripții electorale plurinomiale. Circumscripțiile sunt organizate la nivelul voievodatelor sau al unor diviziuni ale acestora, regula de bază în stabilirea „granițelor” circumscripțiilor fiind aceea că aceste granițe nu le pot întrerupe sau intersecta pe cele ale județelor sau ale orașelor care au statut de județ în legislația electorală, din cele care formează teritoriul unui voievodat. Cu alte cuvinte, o circumscripție electorală poate să cuprindă doar județe și orașe (de genul celor menționate mai sus) întregi, nicidecum diviziuni ale acestora. Mărimea unei circumscripții trebuie să fie de așa natură încât la nivelul ei să se aleagă cel puțin șapte deputați în Sejm.

Senatorii sunt aleși printr-un sistem bazat pe principiul majorității, în circumscripții stabilite de așa natură încât, în fiecare dintre ele să se aleagă între 2 și 4 senatori. În fiecare circumscripție electorală, fiecare comitet electoral (reprezentând partid politic, alianță politică, etc.) poate propune un număr de candidați cel mult egal cu numărul de senatori care trebuie aleși în circumscripția respectivă.

Prag electoral

În cazul alegerilor pentru Sejm, pragul electoral pentru partidele politice este de 5%, iar pentru coaliții de 8%, din voturile valabil exprimate la nivel național.

Pentru Senat, nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

La alegerile pentru Sejm, alegătorul trebuie să aleagă o listă de candidați din cele cuprinse în buletinul de vot, marcând (cu un „X”) numele unuia dintre candidații aflați pe lista respectivă (dacă marchează numele a doi candidați sau mai mulți sau dacă nu este clar căruia

dintre candidați i-a acordat votul său, votul se anulează).

În cazul alegerilor pentru Senat, alegătorul trebuie să voteze, pe buletinul de vot pe care sunt înscrși toți candidații din circumscripție în ordine alfabetică (indiferent de apartenența lor politică), un număr de candidați egal cel mult cu numărul de senatori care se aleg în circumscripția respectivă, marcând (cu câte un „X”) numele acestora.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În cazul Sejm-ului, atribuirea mandatelor se realizează la nivelul circumscripțiilor electorale, pașii fiind următorii:

- după primirea datelor de la toate secțiile de votare de pe teritoriul circumscripției, Biroul Electoral de Circumscripție totalizează voturile primite de fiecare listă de candidați la nivelul circumscripției;
- numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se împarte la 1, 4, 3, 5, 7, ..., până când numărul divizorilor devine egal cu numărul mandatelor care sunt de alocat;
- căturile obținute în urma efectuării operațiunii de împărțire cu divizorii respectivi pentru toate listele de candidați din circumscripție se dispun în ordine descrescătoare, fiecărui cât urmând să-i revină, în această ordine, câte un mandat, până când numărul de mandate se epuizează

(în cazul în care, pentru atribuirea ultimului mandat, se constată că sunt mai multe liste de candidați cărora le corespund cături egale, mandatul se atribuie listei care a obținut mai multe voturi);

- odată stabilit numărul de mandate care trebuie să revină fiecărei liste, se procedează la atribuirea mandatelor în favoarea candidaților în ordinea descrescătoare a voturilor obținute de fiecare dintre aceștia; în cazul în care există doi sau mai mulți candidați de pe aceeași listă care obțin același număr de voturi, mandatul se atribuie în funcție de numărul de secții de votare în care fiecare candidat a obținut un număr mai mare de voturi decât ceilalți; în cazul în care și în urma acestui criteriu doi sau mai mulți candidați se află la egalitate, persoana care a reprezentat, în fața biroului electoral de circumscripție, „comitetului electoral” care a propus lista respectivă, la momentul depunerii listelor, decide căruia dintre candidați îi revine mandatul respectiv.

În cazul alegerilor pentru Senat, în fiecare circumscripție electorală, după ordonarea candidaților în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primite, sunt declarați aleși primii candidați din „clasamentul” astfel obținut, în număr egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit. În cazul în care există doi sau mai mulți candidați care obțin același număr de voturi, ordinea acestora se stabilește în funcție de numărul de secții de votare în care fiecare candidat a obținut un număr mai mare de voturi decât ceilalți).

Portugalia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Republicii (Assembleia da Republica) este unul de tip unicameral alcătuit din 230 de reprezentanți aleși odată la patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocată).

Un număr de 226 parlamentari sunt aleși în cadrul unor circumscripții electorale ce corespund unităților administrative. Numărul de mandate care revin unei circumscripții este proporțional cu numărul de alegători din circumscripția respectivă și este stabilit prin metoda d'Hondt (cea mai mare medie).

Patru mandate sunt alocate la nivelul a două circumscripții electorale constituite pentru cetățenii cu drept de vot care se află în afara țării - una pentru cetățenii portughezi rezidenți în țările membre ale Uniunii Europene, pentru care sunt alocate 2 mandate, și o altă pentru cetățenii din celelalte țări la care se adaugă regiunea Macao.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Votul alegătorului este luat în considerare doar în momentul în care acesta marchează cu un „X” lista de candidați pe care o preferă. Numărul candidaților prezenți pe o listă trebuie să fie egal cu numărul de

mandate ce sunt repartizate circumscripției pentru care este propusă lista respectivă. Acest număr nu poate fi mai mic de doi și nu nici mai mare de cinci.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Voturile acordate de către alegători sunt transformate în mandate folosindu-se metoda d'Hondt: după ce se însumează voturile primite de fiecare listă în parte la nivelul unei circumscripții, numărul de voturi corespunzător fiecărei liste se împarte, succesiv la 1, 2, 3, 4, 5...n („n” fiind numărul de mandate din circumscripție), după care se ordonează, în ordine descrescătoare câturile corespunzătoare tuturor listelor, fiecărui cât urmând a-i corespunde câte un mandat până se epuizează toate mandatele.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul de la Londra este compus din două Camere: Camera Lorzilor, cu 724 de membri (în 2005) și Camera Comunelor, cu 646 de membri. Alegerile se organizează numai pentru Camera Comunelor, fotoliile Camerei Lorzilor fiind ocupate prin moștenire sau prin numiri (de către Regină)

Tipul de sistem electoral folosit

Pe teritoriul Marii Britanii (Anglia, Scoția și Țara Galilor), membrii Camerei Comunelor se aleg prin sistem majoritar cu un singur tur de scrutin, organizat în circumscripții uninominale, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea „*first past the post*” (denumire care provine din cursele hipice, unde învingătorul este concurentul care trece primul de un anumit punct de pe pista de alergare - linia de sosire, toți cei care trec linia respectivă după el fiind considerați a fi pierdut cursa) sau „*the winner takes it all*” (deși această din urmă denumire mai este valabilă și pentru unele sisteme majoritare de listă). Un partid politic are dreptul la un candidat în fiecare circumscripție electorală.

În Irlanda de Nord, alegerile se organizează după sistemul „*votului unic transferabil*”, folosit în Irlanda.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul primește un buletin de vot în care sunt înscrise numele tuturor candidaților din circumscripția sa, cu specificația partidului pe care îl reprezintă (acolo unde este cazul), el având dreptul la un singur vot pe care îl poate acorda candidatului (sau partidului) preferat, marcând numele candidatului respectiv cu un „X”.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

În fiecare circumscripție este declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi, fără a fi nevoie ca acesta să reprezinte cel puțin 50% din voturile valabil exprimate.

Slovenia

Tipul și structura Parlamentului

Slovenia are parlament unicameral (numit „Adunarea Națională”), format din 90 de deputați.

Tipul de sistem electoral folosit

În Slovenia, Parlamentul este ales prin sistem electoral proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial, organizat la nivelul unei singure circumscripții electorale (stabilită la nivelul întregului teritoriu).

Prag electoral

Pentru a accede în Parlament, un partid politic trebuie să întrunească, la nivel național, 5% din voturile valabil exprimate

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător primește câte un buletin de vot pentru fiecare partid politic înscris în cursa electorală, buletin pe care este imprimată lista cu numele candidaților propuși de partidul respectiv, în ordinea stabilită de partid. Aflat în cabina de vot, alegătorul trebuie să introducă în plic buletinul de vot cu lista pe care dorește să o voteze. Înainte de a face acest lucru, are posibilitatea de a exprima voturi preferențiale pentru cel mult patru candidați de pe lista respectivă (fără, însă, ca acest lucru să fie obligatoriu).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

După stabilirea numărului de voturi valabil exprimate, se calculează coeficientul electoral: $q = \text{numărul}$

voturilor valabil exprimate / 151 (număr de mandate +1). Numărul de mandate obținute de fiecare partid, într-o primă fază, este egal cu numărul voturilor valabil exprimate pentru lista sa împărțit la coeficientul electoral. În cea de a doua fază, locurile rămase se atribuie folosindu-se metoda celor mai mari resturi (este vorba, în acest caz, de resturile rămase în urma împărțirii, pentru fiecare partid în parte, a numărului de voturi exprimate în favoarea sa la coeficientul, fiecărui rest revenindu-i, în ordine descrescătoare, câte un mandat, până când se epuizează toate mandatele.

După stabilirea numărului de mandate care revine fiecărui partid politic, se stabilește care dintre candidații de pe lista sa primesc mandatele respective. În acest sens, candidații care primesc voturi preferențiale în număr de cel puțin 10% din voturile valabil exprimate obținute de partidul pe lista căruia a candidat, au prioritate în alocarea mandatelor, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primite. Restul de mandate se acordă în ordinea stabilită pe listă.

Slovenia

Tipul și structura Parlamentului

Slovenia are parlament unicameral (numit „Adunarea Națională”), format din 90 de deputați.

Tipul de sistem electoral folosit

Parlamentul este ales prin sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (închisă), organizat la nivelul a opt circumscripții electorale. La rândul ei, o circumscripție

este împărțită în 11 regiuni, câte una pentru fiecare dintre candidații de pe lista unui partid (într-o circumscripție electorală, cei 11 candidați de pe lista unui partid sunt repartizați, fiecare, în câte o regiune).

Pentru minoritățile naționale - italiană și maghiară care au dreptul, fiecare, la câte un mandat de deputat, se stabilesc două circumscripții speciale.

Prag electoral

Nu există prag electoral, însă formațiunile politice care, după prima fază de distribuire a mandatelor (rezultând din împărțirea, la nivelul fiecărei circumscripții, a numărului de voturi valabil exprimate de fiecare partid la coeficientul electoral al circumscripției), nu obține cel puțin trei mandate la nivel național, nu participă la faza a doua, de distribuire a restului de mandate pe baza resturilor de voturi rămase în urma primei faze.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul va primi mai multe buletine de vot - câte unul pentru fiecare formațiune politică și un plic. Pe buletinul de vot corespunzător unei formațiuni politice figurează numele candidatului repartizat, în numele formațiunii, în regiunea respectivă, precum și numele formațiunii pe care o reprezintă (și care a depus, la nivelul circumscripției, lista pe care figurează candidatul

respectiv). El își va exprima votul introducând unul din buletine în plic, iar apoi plicul în urnă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Atribuirea mandatelor către formațiunile politice care participă la alegeri se face la nivelul celor 8 circumscripții electorale. Pentru fiecare dintre acestea, se stabilește un coeficient electoral al circumscripției $q = \text{număr de voturi valabil exprimate în circumscripție} / \text{număr de mandate din circumscripție}$ (11). După aceea, numărul de voturi obținute de o listă în toate cele 11 regiuni (obținut prin cumularea numărului de voturi obținute de cei 11 candidați ai săi din regiunea respectivă) se împarte la coeficientul electoral, de aici rezultând un prim rând de mandate atribuite fiecărei liste. Pentru mandatele rămase, la resturile rezultate în urma operațiunii de împărțire, se aplică metoda d' Hondt. Partidul care nu obține cel puțin trei mandate la nivel național, în urma primei operațiuni, nu va fi luat în considerare în cea de a doua fază a atribuirii mandatelor (pe baza resturilor).

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acestea sunt atribuite candidaților înscrși pe listă, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținut de fiecare din aceștia în regiunea în care a figurat pe buletinul de vot (ca reprezentant al listei).

Spania

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Spaniei este format din două Camere: Camera Deputaților (Congreso de los Diputados) - având un număr de 350 de membri și Senatul care are 248 de membri. Alegerea parlamentarilor se face, pentru ambele Camere, odată la patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegerea Camerei Deputaților se folosește un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă (blocată) organizat la nivelul a 50 de circumscripții electorale.

Pentru alegerea Senatului se folosesc două sisteme

- 208 senatori sunt aleși în mod direct în 52 de circumscripții electorale plurinominale (cu patru senatori fiecare), prin așa numitul „sistem cu vot limitat” în care fiecare alegător votează nu o listă de candidați, ci un număr de maximum trei candidați;
- ceilalți 40 de senatori sunt aleși în mod indirect, ei fiind desemnați de adunările legislative ale celor 17 comunități autonome, fiecare dintre acestea având dreptul de a alege un senator la care se adaugă încă unul pentru fiecare milion de locuitori.

Prag electoral

Pentru Camera Deputaților există un prag minim de 3% din voturile valabil exprimate la nivelul întregii țări. Acesta este valabil pentru toți actorii competiției electorale, indiferent dacă este vorba de partide politice sau de candidați independenți.

Pentru *Senat* nu există un prag electoral minim acesta depinzând de numărul populației din regiune.

Modul în care votează alegătorul

În cazul alegerilor pentru Camera Deputaților, alegătorul are dreptul să voteze doar pentru o listă de candidați în circumscripția sa. Pentru orașele Ceuta și Melilla, alegătorul are opțiunea de a vota o listă sau un candidat de pe o listă prezentată de un partid.

Pentru senatorii care se aleg în mod direct, alegătorul poate vota un număr de maximum trei candidați în circumscripția sa.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Stabilirea numărului de mandate care revin fiecărei liste de candidați se face aplicându-se formula d'Hondt (a celei mai mari medii): numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se împarte la un număr de divizori (1, 2, 3, ...) egal cu numărul de mandate care sunt de distribuit, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit. Pentru orașele Ceuta și Melilla, în care se alege câte un deputat, mandatul este atribuit celui candidat care obține cel mai mare număr de voturi.

În cazul senatorilor care se aleg în mod direct, atribuirea celor patru mandate din fiecare circumscripție se face în favoarea candidaților care obțin cel mai mare număr de voturi, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținut de fiecare dintre aceștia.

Suedia

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Suediei (Riksdagen) este unicameral, având în compoziție un număr de 349 deputați aleși direct odată la 4 ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral folosit este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (opțional), organizat la nivelul a 29 de circumscripții electorale care corespund regiunilor administrative.

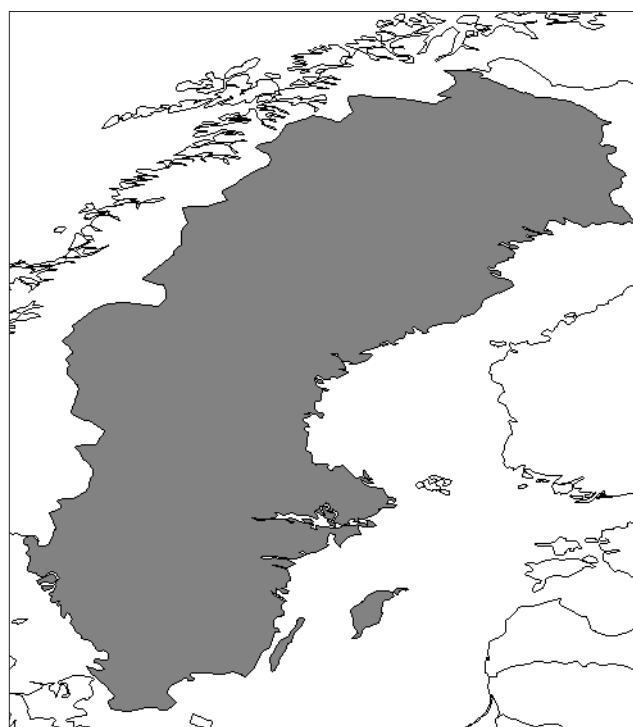
Prag electoral

Există două nivele de prag electoral:

- la nivel național, 4% din voturile valabil exprimate pentru un partid politic
- la nivel de circumscripție, 12 % din voturile exprimate pentru un partid politic

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să aleagă o listă de candidați (a unui partid politic), având posibilitatea să își exprime preferința pentru unul din candidații de pe lista respectivă, marcând numele respectivului.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Într-o primă fază, 310 mandate sunt atribuite la nivelul celor 29 de circumscripții. Pentru aceasta, în fiecare circumscripție se aplică metoda „Saint Lagüe

modificat”, metodă care presupune împărțirea numărului total de voturi obținute de fiecare partid politic la o serie de divizori începând cu 1,4, 3, 5 ș.a.m.d, în număr egal cu numărul de mandate ce trebuie alocate, apoi ordonarea câturilor obținute pentru toate partidele în ordine descrescătoare și atribuirea a câte unui mandat corespunzător pentru fiecare cât, până când se epuizează toate mandatele care sunt de distribuit în circumscripția respectivă. În fiecare circumscripție electorală, la această operațiune participă doar partidele politice care ating pragul de 12% din voturile valabil exprimate la nivelul circumscripției.

Celelalte 39 de mandate se distribuie la nivel național, astfel încât să se obțină o relație proporțională cât mai corectă între numărul de voturi obținute de partide la nivel național și numărul de fotolii pe care partidele urmează să le ocupe în Parlament. Astfel, pentru fiecare partid politic în parte, în baza numărului de voturi obținute de listele partidului însumate la nivel național, se stabilește câte din cele 349 de mandate ar trebui să revină partidului respectiv dacă întreg teritoriul ar reprezenta o singură circumscripție electorală (folosindu-se aceeași metodă „Saint Lagüe modificat”). Din numărul de mandate rezultat în urma

acestei operațiuni, se scade numărul de mandate obținut deja de partid la nivelul circumscripțiilor electorale, rezultând, astfel numărul de mandate, din cele 39 care urmează să revină fiecărui partid. La această operațiune participă doar partidele politice care, la nivel național, ating pragul de 4% din voturile valabil exprimate.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărui partid politic și, implicit, fiecărei liste de candidați din fiecare circumscripție, se procedează la alocarea mandatelor între candidații aceleiași liste. În prima etapă, sunt luați în considerare doar candidații care obțin un număr de voturi personalizate (voturi preferențiale) în număr egal cu cel puțin 8% din voturile valabil exprimate în favoarea listei respective, acestora urmând a le reveni mandatele alocate listei, în ordinea inversă a numărului de voturi personalizate obținute de fiecare dintre ei, până când se epuizează toate mandatele. Dacă prin această metodă nu sunt alocate toate mandatele care revin listei (numărul de candidați de pe listă care obțin cel puțin 8% din voturile exprimate în favoarea listei este mai mic decât numărul de mandate care revin listei), celelalte mandate sunt distribuite în funcție de locul pe care îl ocupă fiecare candidat pe listă.

Ungaria

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Ungariei este unul monocameral.

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral folosit este unul mixt, care combină sistemul majoritar cu sistemul proporțional: 176 de membri sunt aleși la nivelul a tot atâtea circumscripții uninominale, prin sistem majoritar uninominal cu două tururi, cel mult 152 la nivelul a 20 de circumscripții departamental teritoriale, prin scrutin de listă organizat în circumscripțiile respective, iar cel puțin 58 de mandate sunt „compensatorii”, fiind atribuite unora dintre candidații aflați pe listele naționale ale partidelor.

Fiecare partid/coalțiție are dreptul să propună:

- câte un candidat în fiecare din cele 176 de circumscripții uninominale;
- câte o listă de candidați în fiecare din cele 20 de circumscripții departamentale;
- o listă la nivel național

Prag electoral

Pentru ca o listă de candidați să primească mandate trebuie să beneficieze de cel puțin 5% din voturile valabil exprimate în circumscripția pentru care a fost propusă. Același prag este impus partidelor la nivel național pentru ca listele la acest nivel să primească mandate.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător dispune de două voturi: unul pe care îl poate oferi unui candidat în circumscripția uninominală, iar celălalt pe care îl poate acorda unei liste, la nivelul circumscripției departamentale.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Mandatele se atribuie în trei faze:

- a) în prima fază, sunt declarați aleși candidații care, în cele 176 de circumscripții uninominale, obțin cel puțin 50% din voturi în primul tur, cu condiția ca la alegeri să fi participat cel puțin jumătate din numărul alegătorilor înscrși în liste. Dacă într-o circumscripție uninominală, la primul tur de scrutin, nu este întrunită condiția legată de participarea alegătorilor la vot se organizează un al doilea tur, cu posibilitatea participării tuturor candidaților înscrși la primul tur, urmând să fie declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi, cu condiția ca 25% din cetățenii cu drept de vot să fi votat. De asemenea, dacă la primul tur, nici un candidat nu obține majoritatea absolută a voturilor, se organizează un al doilea tur, la care pot participa toți candidații care au obținut cel puțin 15% din

voturile valabil exprimate la primul tur, urmând a fi declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi, cu condiția ca 25% din cetățenii cu drept de vot să fi votat;

- b) în cea de a doua fază, se stabilește numărul de mandate care revin fiecărei liste departamentale, prin împărțirea numărului de voturi primit de fiecare listă la o cotă calculată după formula:

$$q = \frac{\text{Nr. voturi valabil exprimate}}{\text{Nr. mandate}} \cdot 1$$

și reținându-se partea întreagă a câtului.

- c) în cea de a treia fază, pentru fiecare partid/coalțiie în parte, se însumează, la nivel național, voturile exprimate în primul tur declarat valid în favoarea candidaților care, la nivelul circumscripțiilor uninominale nu au câștigat alegerile și voturile reprezentând resturile operațiilor de împărțire din cea de a doua fază. Pe baza numărului obținut se stabilește, în mod proporțional, numărul de mandate, care revin fiecărei liste de candidați din cele propuse la nivel național.

Bulgaria

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul Bulgariei este unul unicameral și are un număr de 240 de membri, aleși odată la patru ani.

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocată), organizat la nivelul a 31 de circumscripții electorale, între care trei sunt constituite în Sofia și două în Plovdiv (celelalte 26 de circumscripții corespund regiunilor administrative).

Prag electoral

Pentru a participa la distribuirea mandatelor în prima etapă (la nivelul celor 26 de circumscripții), într-o circumscripție, un partid politic sau un candidat independent trebuie să atingă un prag egal cu rezultatul operației de împărțire a numărului de voturi valabil exprimate în circumscripția respectivă la numărul de mandate care revin circumscripției.

În cea de a doua etapă, cea în care sunt alocate, la nivel național, mandatele care nu au fost distribuite în prima etapă, un partid politic poate fi inclus doar dacă voturile pe care le-a obținut reprezintă cel puțin 1,8% din voturile exprimate la nivel național. Pentru coaliții, pragul în această etapă este de 10%, în timp ce candidații independenți nu au acces la această etapă.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze o listă de candidați, dintre cele care sunt propuse pentru circumscripția lui, având posibilitatea ca, în cadrul listei respective, să își exprime preferința pentru unul dintre candidați.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Alocarea mandatelor se face în două etape.

În **prima etapă**, pentru fiecare circumscripție electorală se împarte numărul de voturi valabil exprimate la numărul de mandate din circumscripție. Rezultatul obținut reprezintă „cota electorală” pentru circumscripția respectivă. Numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare listă se împarte la această cotă, de aici rezultând un prim număr de mandate primit de fiecare listă (reprezentând partea întregă a câtului).

În cea de **a doua etapă**, sunt cumulate la nivel național, pentru fiecare partid/coalțiie în parte (care a depășit

pragul pentru a participa la această etapă) resturile rezultate în urma operațiilor de împărțire de la prima etapă (voturile neutilizate în prima etapă). Numărul astfel obținut pentru fiecare partid/coalțiie în parte se divide cu rezultatul operației de împărțire dintre numărul total de voturi cumulate la nivel național (reprezentând resturile rezultate în urma primei etape) la numărul de mandate care mai sunt de alocat. De aici rezultă numărul de mandate care revin, la acest nivel, fiecărui partid, respectiv fiecărei coalțiiei. Dacă încă mai sunt mandate de atribuit, acestea sunt alocate partidelor/coalțițiilor, în ordinea inversă a resturilor corespunzătoare acestora. Mandatele alocate în această a doua etapă sunt repartizate acelor liste al partidelor/coalțițiilor din circumscripțiile în care partidele, respective coalțițiile, au obținut cel mai mare număr de voturi.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acestea sunt alocate acelor candidați în favoarea cărora a fost exprimat cel mai mare număr de voturi preferențiale. În situațiile în care există mai mulți candidați ai aceleiași liste cu același număr de voturi preferențiale, se are în vedere poziția pe care fiecare dintre ei o ocupă în lista respectivă.

România

Tipul și structura Parlamentului

Parlamentul României este bicameral, fiind format din Camera Deputaților, cu 332 de membri și Senat cu 137 membri.

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru ambele Camere, alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocată), organizat la nivelul a 42 de circumscripții electorale, între care una o reprezintă municipiul București.

Pragul electoral

Pentru un partid politic, pragul electoral pentru intrarea în Parlament este de 5%. Pentru alianțe politice și alianțe electorale, la procentul de 5% se adaugă 3% pentru cel de-al doilea partid și câte 1% pentru următoarele începând cu al treilea, fără a se putea depăși 10% din totalul voturilor valabil exprimate.

În virtutea prevederilor constituționale, organizațiile minorităților naționale legal constituite au dreptul la cel puțin un reprezentant în Camera Deputaților. Pentru a obține însă, un fotoliu în această Cameră, lista de candidați a unei astfel de organizații trebuie să

primească în alegeri, la nivel național, un număr de voturi cel puțin egal cu 10% din coeficientul electoral la nivel național (numărul total de voturi valabil exprimate la nivel național împărțit la numărul de deputați).

Modul în care votează alegătorul

În secția de votare, alegătorul primește două buletine de vot – unul pentru Camera Deputaților și unul pentru Senat. Pe fiecare dintre aceste două buletine trebuie

să aplice ștampila pe lista de candidați pe care dorește să o voteze.

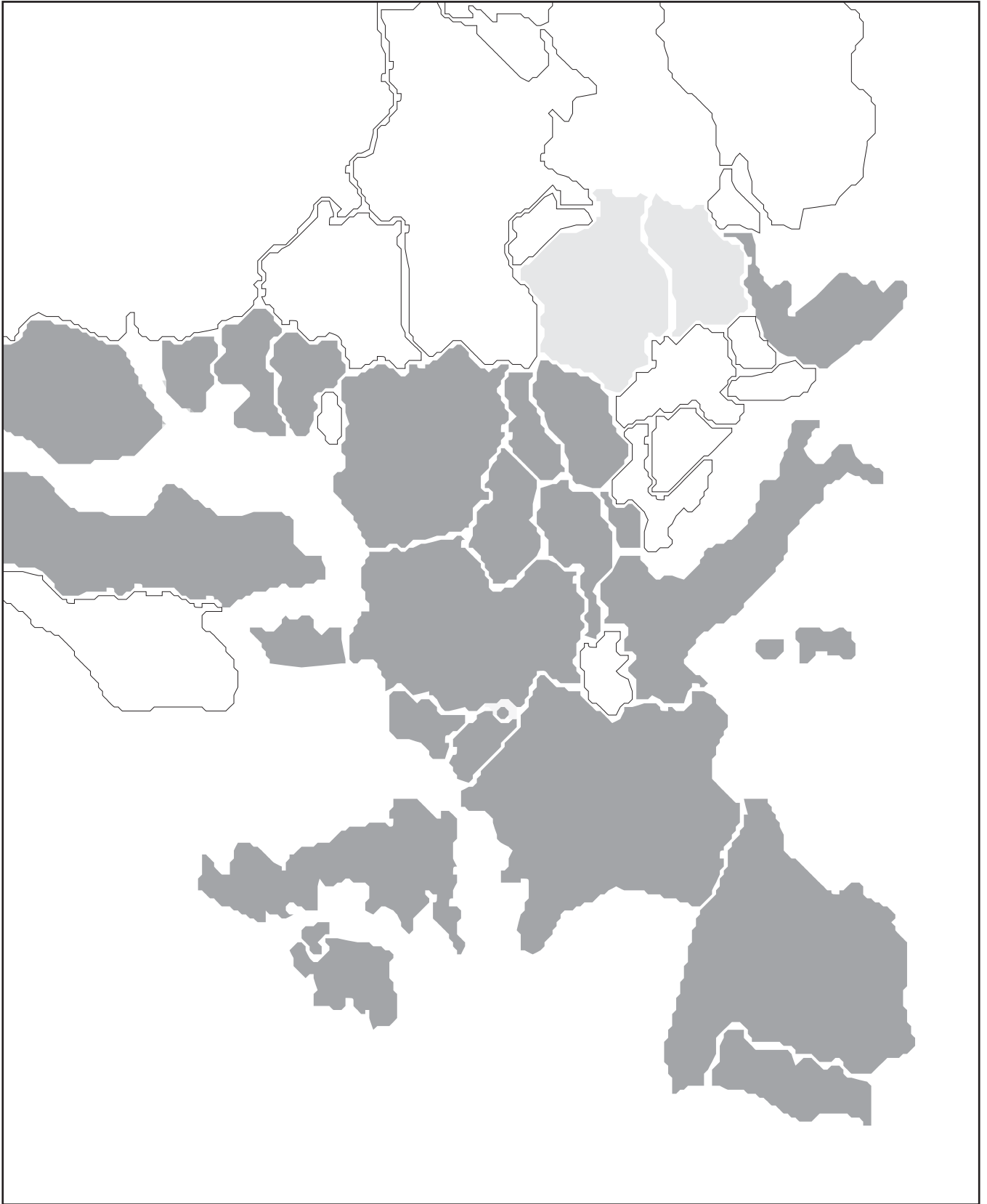
Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Alocarea mandatelor se face în două etape. În prima etapă, se alocă mandate la nivelul fiecăreia dintre cele 42 de circumscripții, în felul următor:

- pentru fiecare circumscripție electorală, se stabilește coeficientul electoral, prin împărțirea numărului de voturi valabil exprimate în circumscripția respectivă la numărul de mandate care sunt repartizate acelei circumscripții;
- pentru fiecare listă de candidați, numărul de voturi obținute se împarte la coeficientul electoral, partea întreagă a câtului acestei operații reprezentând un prim număr de mandate pe care le primește lista respectivă.

În cea de-a doua etapă, se alocă un al doilea rând de mandate la nivel național, folosindu-se metoda d'Hondt:

- pentru fiecare partid în parte, resturile rezultate în urma operațiunii de împărțirii din prima etapă se cumulează la nivel național;
- numărul astfel obținut pentru fiecare partid se împarte la un număr de divizori întregi consecutivi (1, 2, 3, ...) în număr egal cu numărul de mandate care sunt de alocat;
- câturile obținute din operația de împărțire efectuată pentru toate listele se dispun în ordine descrescătoare (fără a se ține seama de listele cărora le corespund) și, în aceeași ordine, fiecăruia din ele urmează să îi corespundă câte un mandat, până ce se epuizează toate mandatele care sunt de alocat;
- mandatele astfel rezultate sunt repartizate în partidelor în anumite circumscripții, în funcție de ordinea descrescătoare a resturilor rămase în circumscripțiile respective.

Sisteme electorale folosite în alegerile pentru Parlamentul European

Un prim aspect important care trebuie reținut în legătură cu sistemele electorale folosite de cele 25 de țări membre ale Uniunii Europene în alegerile pentru Parlamentul European este acela că toate sunt cu reprezentare proporțională. Acest lucru se datorează unor recomandări ale Consiliului Europei, între care cea mai importantă este cea în care se stipulează că „alegerea reprezentanților în Parlamentului European trebuie să se realizeze printr-un sistem bazat pe scrutinul de listă sau prin sistemul cu vot unic transferabil”. Trebuie remarcat faptul că, în alegerile pentru Parlamentul European, nu se pune problema reprezentării electoratului dintr-o anumită circumscripție (aspect sub care sistemele de vot majoritare sau, în orice caz, cele bazate pe scrutinul uninominal, sunt cele mai eficiente) parlamentarul fiind reprezentantul țării sale în acest for, precum și reprezentantul formațiunii în numele căreia candidează într-unul din grupurile parlamentare.

Celelalte două recomandări abordează și ele la aspecte importante: una se referă la faptul că, în alegerile europene, teritoriul țării poate fi subdivizat în mai multe circumscripții doar dacă acest lucru nu afectează în mod serios caracterul proporțional al rezultatelor alegerilor, iar cea de-a doua la faptul că pragul electoral nu trebuie să depășească 5%.

Astfel stând lucrurile, după cum se poate observa și în tabelul de mai jos, cele mai multe țări au optat pentru sistemul proporțional cu scrutin de listă și vot

preferențial. Este interesant de observat faptul că Franța și Marea Britanie, țări care în alegerile pentru parlamentele naționale folosesc sisteme majoritare, dar și Germania, în care, pentru alegerea Parlamentului federal se folosește un sistem cu selecție personalizată, pentru desemnarea reprezentanților lor în Parlamentul european au optat pentru un sistem - cel proporțional cu scrutin de listă blocată - care permite cel mai scăzut nivel de implicare a alegătorului în selecția celor care ajung să fie aleși.

Se mai poate observa că toate țările care folosesc sisteme proporționale cu liste deschise pentru alegerile legislative naționale (sisteme care implică o participare substanțială a alegătorului la selecția candidaților) au renunțat, în cazul alegerilor pentru Parlamentul European, din rațiuni legate de simplitate, la aceste sisteme, unele chiar în favoarea sistemului cu scrutin de listă blocată (cum este cazul Estoniei, spre exemplu).

Mai este de remarcat și faptul că țările în care este folosit sistemul cu vot unic transferabil Irlanda, Irlanda de Nord și Malta - au păstrat acest sistem și pentru alegerile europene.

În tabelul următor este prezentată o clasificare centralizată a sistemelor electorale folosite de cele 25 de țări membre ale Uniunii Europene în alegerile pentru Parlamentul European, în funcție de modurile de scrutin.

Austria

Numărul de locuri în Parlamentul European - 21

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile sunt organizate pe baza sistemului proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial, organizat într-o singură circumscripție electorală constituită la nivelul întregului teritoriu federal.

Prag electoral

Listele de candidați care obțin mai puțin de 4% din voturi nu se califică pentru alocarea mandatelor.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul are un singur vot pe care îl acordă fie unei liste cu toți cei menționați pe lista respectivă, fie unui anume candidat de pe acea listă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Repartizarea mandatelor către partidele politice se realizează prin algoritmul d'Hondt.

În cadrul fiecărui partid, mandatele sunt distribuite candidaților de pe listă, în funcție de numărul de voturi preferențiale obținut de fiecare dintre aceștia, din totalul voturilor exprimate în favoarea partidului respectiv.

Belgia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 24

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile sunt organizate pe baza sistemului proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial.

Din cei 24 de reprezentanți ai Belgiei în Parlamentul European, un anumit număr (stabilit în prealabil) este ales de către colegiul electoral de limbă flamandă, un altul de către colegiul electoral de limbă franceză și, de regulă, unul de către colegiul electoral de limbă germană.

Sub noua organizare federală a statului, alegerile pentru Parlamentul European sunt organizate în următoarele 4 circumscripții electorale:

- 1.circumscripția flamandă, formată din districtele administrative ce aparțin regiunii flamande, cu excepția Hal-Vilvorde;
- 2.circumscripția Walloon, formată din districtele administrative ale regiunii Walloon cu excepția municipalităților din zona regiunilor de limbă germană;
- 3.electoratul format din districtele administrative din zona Brussels și Hal-Vilvorde;
- 4.electoratul din zona regiunilor vorbitoare de limbă germană

Totodată, există 3 colegii electorale: francez, flamand și german. Persoanele care sunt înscrise pe listele electorale în zona Brussels-Hal-Vilvorde pot opta pentru

colegiul electoral de limbă franceză sau pentru cel de limbă olandeză (flamandă).

Prag electoral

Nu există un prag electoral minim.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorii au un singur vot pe care îl acordă fie unei liste de candidați, fie unui anume candidat de pe o listă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Mandatele sunt alocate partidelor politice și alianțelor prin reprezentare proporțională, folosindu-se sistemul d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5 ..., după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit). În cadrul aceluiași partid, mandatele sunt distribuite între candidați în funcție de numărul de voturi preferențiale acordate fiecărui candidat în parte.

Cehia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 24

Tipul de sistem electoral folosit

Reprezentanții Cehiei în Parlamentul European sunt aleși prin sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial.

Prag electoral

La repartizarea mandatelor participă numai partidele care obțin cel puțin 5% din voturile valabil exprimate.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul votează o listă, în cadrul căreia are dreptul de a exprima un vot preferențial în favoarea unui candidat.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Metoda de atribuire a mandatelor este metoda d'Hondt aplicată la nivelul circumscripției naționale (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, ...24) după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribui).

Mandatele care revin unei liste se atribuie candidaților în ordine descrescătoare numărului de voturi preferențiale primite de fiecare dintre aceștia, iar atunci când voturile preferențiale nu mai pun în evidență nici o diferență între candidați, se ia în considerare poziția pe care fiecare candidat a fost plasat pe listă de către partidul care a propus lista.

Cipru

Numărul de locuri în Parlamentul European - 6

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegerea celor 6 euro-parlamentari, teritoriul Ciprului reprezintă o singură circumscripție, la nivelul căreia se organizează alegeri prin sistem proporțional cu scrutin de listă și voturi preferențiale.

Prag electoral

1,8% reprezintă necesarul de voturi exprimate la nivel național pentru a obține un mandat.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător trebuie să voteze o listă de candidați pe care, totodată, poate exprima două voturi preferențiale.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Stabilirea rezultatelor se face prin calcularea unui coeficient electoral (Hare) la care se raportează numărul de voturi primit de fiecare listă, de aici rezultând un prim număr de mandate. Celelalte mandate corespund, câte unul, resturilor rămase în urma operației de împărțire și dispuse în ordine descrescătoare.

Mandatele atribuite unei liste sunt alocate candidaților în funcție de numărul de voturi preferențiale obținut de fiecare dintre ei și de ordinea în care aceștia au fost poziționați pe listă.

Danemarca

Numărul de locuri în Parlamentul European - 14

Tipul de sistem electoral folosit

Teritoriul continental al Danemarcei reprezintă o circumscripție, la nivelul căreia se organizează

alegeri prin sistem proporțional cu scrutin de listă cu vot preferențial. Populația din Faeroes și Groenlanda formează, fiecare, câte o circumscripție care alege un reprezentant.

Prag electoral

Nu există un prag minim.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are un singur vot pe care îl acordă fie unui liste cu toți cei menționați pe listă, fie unui anume candidat de pe acea listă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Locurile sunt alocate listelor prin reprezentare proporțională folosindu-se sistemul d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe

rând, cu 1, 2, 3, 4, 5, ...14, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit), iar candidaților aceleași liste în funcție de numărul de voturi preferențiale obținut de fiecare dintre ei și de ordinea în care aceștia au fost poziționați pe listă. În cazul circumscripțiilor Faeroes și Groenlanda (uninomiale), candidații cu cele mai multe voturi de pe listele individuale sunt aleși.

Estonia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 6

Tipul de sistem electoral folosit

În Estonia se constituie o singură circumscripție, la nivelul căreia se organizează alegerile printr-un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă (blocată).

Prag electoral

Nu există prag electoral minim.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are dreptul la un singur vot, pe care îl poate exprima pentru o anumită listă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Mandatele sunt alocate proporțional cu numărul de voturi primite de fiecare listă, folosindu-se metoda d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit), iar în cadrul fiecărei liste, locurile sunt alocate în funcție de ordinea în care numele candidaților apar pe lista respectivă.

Finlanda

Numărul de locuri în Parlamentul European - 14

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru ocuparea celor 14 locuri, se organizează alegeri la nivelul a 4 circumscripții electorale - sud, vest, nord și est. Sistemul este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial.

Prag electoral

Nu există un prag electoral minim.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul are dreptul la un vot pentru o anumită listă și la un vot preferențial pentru un candidat de pe lista respectivă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Stabilirea numărului de mandate care revine fiecărei liste se realizează prin metoda d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, ...14), după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit). În momentul în care numărul de locuri ce sunt alocate fiecărui partid sau asociație a alegătorilor este stabilit, candidații de pe liste primesc mandate în ordinea descrescătoare a voturilor preferențiale primite de fiecare din ei.

Franța

Numărul de locuri în Parlamentul European - 78

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se organizează prin sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată), în condițiile în care teritoriul este împărțit în 8 circumscripții electorale. Magnitudinea circumscripțiilor variază între nu mai puțin de 3 locuri și nu mai mult de 14 locuri.

Prag electoral

Există un prag electoral de 5% pentru fiecare circumscripție.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorii au un singur vot la dispoziție pe care îl pot acorda unei liste.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul mandatelor ce poate reveni fiecărei circumscripții se face în proporție cu populația acestora fiind folosită metoda resturilor celor mai mari.

Alocarea mandatelor pentru diferitele liste de candidați la nivelul unei circumscripții se face utilizându-se metoda d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, ... 78, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit), iar în cadrul fiecărei liste, alocarea se face în funcție de ordinea în care numele apar pe liste.

Germania

Numărul de locuri în Parlamentul European - 99

Tipul de sistem electoral folosit

Cei 99 de membri sunt aleși atât la nivelul landurilor, cât și la nivel federal, fiecare partid având posibilitatea de a alege la care din cele două nivele depune liste. Sistemul electoral este unul de reprezentare proporțională cu scrutin de listă (blocată).

Prag electoral

Un actor electoral trebuie să atragă cel puțin 5% din voturile exprimate la nivel național.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul are dreptul la un singur vot, pentru una din liste.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Reprezentarea este una proporțională, voturile fiind numărate, pentru fiecare partid în parte, la nivel federal. Când un partid depune liste la nivelul landurilor, numărul total de mandate câștigate de acel partid este împărțit între listele respective folosindu-se sistemul Hare-Niemeyer. Pentru fiecare listă, mandatele sunt atribuite candidaților în funcție de ordinea în care aceștia se află pe lista respectivă.

Grecia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 24

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral este unul de reprezentarea proporțională cu scrutin de listă (blocată), organizat la nivelul unei singure circumscripții electorale (naționale).

Prag electoral

Formațiunile politice trebuie să obțină 3% din voturile exprimate la nivel național pentru a avea reprezentanți în Parlamentul European.

Modul în care votează alegătorul

Pentru alegerea membrilor Parlamentului European, fiecare alegător are dreptul la un singur vot, pe care îl poate exprima pentru o anumită listă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Mandatele sunt alocate proporțional cu numărul de voturi primite de fiecare listă. Într-o primă fază, se calculează $q = \lceil \frac{\text{nr. total de voturi}}{\text{nr. total de voturi} + 1} \rceil + 1$, la care se împarte numărul de voturi al fiecărei liste, de aici rezultând un prim număr de mandate.

Celelalte mandate rezultă din ordonarea resturilor operațiunii de împărțite în ordine descrescătoare, fiecărui rest urmând să-i revină un mandat.

Odată stabilit numărul de mandate pentru fiecare listă, acestea sunt alocate candidaților în ordinea în care ei sunt poziționați pe lista respectivă.

Irlanda

Numărul de locuri în Parlamentul European - 13

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerea membrilor pentru Parlamentul European se face prin votul unic transferabil aplicat în cadrul celor 4 circumscripții electorale.

Prag electoral

Nu există un prag electoral minim.

Modul în care votează alegătorul

Numele candidaților apar pe liste în ordinea alfabetică, fiecare alegător având dreptul la un vot, pe care îl poate transfera de la un candidat (care acumulează mai multe voturi decât are nevoie pentru a fi ales sau prea puține voturi pentru a putea fi ales) la altul, într-o ordine

pe care el o stabilește marcând numele candidaților cu 1, 2, 3, ..., în ordinea descrescătoare a preferințelor sale.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Ordinea alfabetică în care candidații sunt înscrși pe listele de votare nu influențează ordinea în care locurile sunt alocate. Pentru a fi aleși, candidații trebuie să obțină o cota-parte prestabilită din voturi și obținută prin împărțirea numărului total de voturi la numărul de locuri plus 1, iar apoi adăugând 1 la rezultatul obținut. Locurile sunt alocate candidaților de pe liste care au obținut, fie la prima numărătoare, fie prin transferul succesiv de voturi realizat în conformitate cu preferințele exprimate de alegători, un număr de voturi mai mare decât respectiva cotă.

Italia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 78

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul folosit este unul cu reprezentare proporțională cu scrutin de listă și voturi preferențiale.

Prag electoral

Nu există prag electoral

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul votează lista unui partid, având dreptul și la un număr de voturi preferențiale pentru candidații de pe lista respectivă, după cum urmează: 3 în districtul electoral din Nord-Vest, câte 2 în Nord-Est, Centru și Sud, și câte un vot în insule. Există o regulă specială pentru voturile acordate în zonele cu minorități lingvistice.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Voturile sunt numărate și locurile alocate la nivel național, unde este stabilită o cotă ce determină de câte voturi este nevoie pentru a obține un loc. Dacă într-un district electoral, o listă obține un număr insuficient de voturi pentru a atinge cota respectivă, voturile obținute de lista respectivă sunt transferate către un district în care lista respectivului partid a obținut majoritatea relativă a voturilor. În acest mod, toate partidele beneficiază de o redistribuire a voturilor la nivel național.

De mandatele alocate fiecărui partid politic beneficiază candidații care obțin cel mai mare număr din voturile preferențiale exprimate, în ordinea descrescătoare a acestora.

Letonia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 9

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul prin care sunt aleși cei nouă reprezentanți ai Letoniei în Parlamentul European este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial, asemănător celui folosit pentru alegerea parlamentului național. Există o singură circumscripție electorală, la nivelul întregii țări.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul votează o listă, având și dreptul de a exprima voturi preferențiale pentru anumiți candidați și voturi „negative” pentru alții.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Stabilirea numărului de mandate care revin fiecărei liste se face prin metoda Sainte-Laguë (numărul de voturi corespunzător fiecărei liste se divide prin numere impare succesive în număr egal cu numărul de mandate, după care se dispun rezultatele obținute în urma acestei operații pentru toate listele în ordine descrescătoare, fiecărui rezultat urmând a-i corespund un mandat, până când se epuizează toate mandatele).

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acele mandate sunt alocate candidaților de pe listă într-o ordine determinată de numărul de voturi preferențiale și numărul de voturi „negative” primite de fiecare dintre candidați.

Lituania

Numărul de locuri în Parlamentul European - 13

Tipul de sistem electoral folosit

Cei 13 membri ai Parlamentului European sunt desemnați în cadrul unei singure circumscripții electorale ce acoperă întregul teritoriu la Lituania, printr-un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă și vot preferențial.

Prag electoral

Pragul electoral este de 5%.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are dreptul la un vot, pentru o anumită listă, având posibilitatea ca, de pe lista respectivă, să voteze un anumit candidat.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul de voturi obținut de fiecare listă se divide cu un număr $q = \lceil \text{nr. total de voturi} / (\text{nr. total de voturi} + 1) \rceil + 1$, din această operație rezultând un prim număr de mandate. Resturile rămase sunt ordonate în ordine descrescătoare, fiecăruia din ele urmând să-i corespundă câte un mandat, până ce se epuizează toate mandatele.

Mandatele alocate unei liste sunt distribuite candidaților în funcție de voturile preferențiale primite de fiecare dintre ei și, începând din momentul în care aceste voturi nu mai fac departajarea între candidați, de ordinea în care ei au fost poziționați pe listă de către partid.

Luxemburg

Numărul de locuri în Parlamentul European - 6

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral folosit este unul de reprezentare

proporțională cu vot multiplu. Întreg teritoriul țării constituie o circumscripție electorală.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are dreptul la maximum 6 voturi pe care le poate acorda unor candidați (în număr de maxim 6), aflați fie pe aceeași listă, fie pe liste diferite. Fiecare listă din cele propuse de partidele politice poate cuprinde maximum 12 candidați.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

La alocarea mandatelor, într-o primă fază, se stabilește numărul de mandate la care are dreptul

fiecare listă, numărându-se voturile exprimate pentru candidații săi și aplicându-se metoda d'Hondt (numărul de voturi primit de fiecare listă de candidați se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele care sunt de distribuit).

În faza a doua, pentru fiecare listă în parte, se stabilesc candidații care primesc mandatele, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primit de fiecare.

Malta

Numărul de locuri în Parlamentul European - 5

Tipul de sistem electoral folosit

Pentru alegerea celor 5 reprezentanți în Parlamentul European este folosit același sistem ca și în cazul alegerilor pentru Parlamentul țării - sistemul cu vot unic transferabil (vezi capitolul „Sisteme electorale folosite în alegerea parlamentelor celor 25 + 2 țări” Malta)

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are dreptul la un vot, pe care îl poate transfera de la un candidat (care acumulează mai

multe voturi decât are nevoie pentru a fi ales sau prea puține voturi pentru a putea fi ales) la altul, într-o ordine pe care el o stabilește marcând numele candidaților cu 1, 2, 3, ..., în ordinea descrescătoare a preferințelor sale (candidații între care se realizează transferul de voturi putând reprezenta partide diferite).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Pentru a fi aleși, candidații trebuie să obțină o cota-parte prestabilită din voturi și obținută prin împărțirea numărului total de voturi la numărul de locuri plus 1, iar apoi adăugând 1 la rezultatul obținut. Locurile sunt alocate candidaților de pe liste care obțin, fie la prima numărătoare, fie prin transferul succesiv de voturi realizat în conformitate cu preferințele exprimate de alegători, un număr de voturi mai mare decât respectiva cotă.

Olanda

Numărul de locuri în Parlamentul European - 27

Tipul de sistem electoral folosit

Cei 27 membri ai Parlamentului European sunt desemnați în cadrul unei singure circumscripții electorale ce acoperă întreg teritoriul țării, printr-un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă și vot preferențial.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Fiecare alegător are dreptul la un vot, pentru o anumită

listă, având posibilitatea ca, de pe lista respectivă, să voteze un anumit candidat.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul de voturi obținut de fiecare listă se divide cu un număr $q = \lceil \text{nr. total de voturi} / (\text{nr. total de voturi} + 1) \rceil + 1$, din această operație rezultând un prim număr de mandate. Resturile rămase sunt ordonate în ordine descrescătoare, fiecăruia din ele urmând să-i corespundă câte un mandat, până ce se epuizează toate mandatele.

Mandatele alocate unei liste sunt distribuite candidaților în funcție de voturile preferențiale primite de fiecare dintre ei și, începând din momentul în care

aceste voturi nu mai fac departajarea între candidați, de ordinea în care ei au fost poziționați pe listă de către partid.

Polonia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 54

Tipul de sistem electoral folosit

În Polonia, parlamentarii europeni sunt aleși printr-un sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată) organizat la nivelul a 13 circumscripții electorale

Prag electoral

Pentru a trimite reprezentanți în Parlamentul European, un partid politic sau o alianță de partide trebuie să obțină cel puțin 5% din voturile valabil exprimate la nivel național.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze una din listele de candidați propuse de partidele politice sau alianțe în circumscripția sa.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Alocarea mandatelor se face în două faze. În prima, voturile sunt numărate, pentru fiecare partid politic și fiecare alianță, la nivelul întregii țări, după care, folosindu-se metoda d'Hondt, se stabilește numărul de mandate care revine fiecărui partid politic (numărul de voturi primit de fiecare partid politic, la nivel național, se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, ...54, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele) În faza a doua, pentru fiecare partid și fiecare alianță, se determină numărul de mandate care revin fiecăreia dintre ele, în fiecare dintre cele 13 circumscripții electorale, folosindu-se metoda Hare Niemeyer.

Portugalia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 24

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile sunt organizate pe baza unui sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată) la nivelul întregii țări (întreaga țară reprezintă o circumscripție).

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze una din listele de candidați de pe buletinul de vot, fără a putea interveni în determinarea ordinii candidaților.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul de mandate care revin fiecărei liste se stabilește prin metoda d'Hondt: numărul de voturi primit de fiecare listă se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, ...24, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele.

În cazul fiecărei liste sunt declarați aleși candidații în ordinea descrescătoare a locului ocupat pe lista respectivă.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Numărul de locuri în Parlamentul European - 78

Tipul de sistem electoral folosit

Spre deosebire de alegerile pentru Camera Comunelor (unde se folosește sistemul majoritar cu scrutin

uninominal într-un singur tur), alegerile pentru Parlamentul European se desfășoară, în Regatul Unit, printr-un sistem proporțional cu scrutin de listă închisă, organizat în 12 circumscripții electorale. Excepția o constituie, ca și la alegerile pentru Westminster, Irlanda de Nord unde, pentru ocuparea celor 3 fotolii care revin acestei părți a Regatului, se folosește sistemul cu vot unic transferabil (vezi Irlanda și Malta).

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze una din listele de candidați propuse pentru circumscripția sa (fără a putea interveni în ordinea candidaților de pe listă).

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Pentru stabilirea numărului de mandate care revin fiecărei liste, la nivelul fiecărei circumscripții electorale (cu excepția celei aflate pe teritoriul Irlandei de Nord) se aplică metoda d'Hondt ((numărul de voturi primit de fiecare listă se divide, pe rând cu un număr de divizori întregi consecutivi (1, 2, 3, ...) egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit în circumscripția respectivă, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele).

În cadrul fiecărei liste, mandatele sunt distribuite candidaților în ordinea în care aceștia sunt poziționați pe lista respectivă.

Slovacia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 14

Tipul de sistem electoral folosit

Sistemul electoral este unul proporțional cu scrutin de listă închisă, alegerile fiind organizate într-o singură circumscripție electorală care acoperă între teritoriul țării.

Prag electoral

Pragul electoral este de 5%.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul are de ales una dintre listele de candidați propuse de partidele politice.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Alocarea locurilor se face folosindu-se metoda Droop și formula celui mai mare rest: numărul de voturi obținut de fiecare listă se divide cu un număr obținut după formula $q = \lceil \text{nr. total de voturi} / (\text{nr. de locuri} + 1) \rceil + 1$, de aici rezultând un prim număr de mandate, după care resturile acestei operații se ordonează în ordine descrescătoare, fiecăruia din ele urmând să-i revină, în această ordine, câte un mandat, până ce se epuizează toate mandatele.

Odată stabilit numărul de mandate care revin fiecărei liste, acestea revin candidaților în ordinea în care aceștia figurează pe lista respectivă.

Slovenia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 7

Tipul de sistem electoral folosit

Cei 7 membri ai Parlamentului European sunt aleși într-o singură circumscripție electorală, folosindu-se un sistem electoral proporțional, cu scrutin de listă și vot preferențial.

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul are de votat o singură listă, iar în cadrul listei respective poate să exprime un vot pentru un candidat pe care îl preferă.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Într-o primă fază se stabilește numărul de voturi care revin fiecărei liste de candidați, folosindu-se metoda d'Hondt: numărul de voturi primit de fiecare listă se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele.

În cea de a doua fază, se procedează la alocarea mandatelor care revin fiecărei liste pentru candidații care figurează pe lista respectivă, în funcție de numărul de voturi preferențiale obținut de fiecare dintre aceștia și de poziția pe care au fost plasați pe lista respectivă de către partidul care i-a propus.

Spania

Numărul de locuri în Parlamentul European - 64

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile sunt organizate pe baza unui sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată) la nivelul întregii țări (întreaga țară reprezintă o circumscripție).

Prag electoral

Nu există prag electoral.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze una din listele de candidați de pe

buletinul de vot, fără a putea interveni în determinarea ordinii candidaților.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul de mandate care revin fiecărei liste se stabilește prin metoda d'Hondt: numărul de voturi primit de fiecare listă se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, ...64, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele.

În cazul fiecărei liste sunt declarați aleși candidații în ordinea descrescătoare a locului ocupat pe lista respectivă.

Suedia

Numărul de locuri în Parlamentul European - 19

Tipul de sistem electoral folosit

În Suedia, alegerile pentru Parlamentul European se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă închisă și vot preferențial. Întreg teritoriul țării constituie o circumscripție electorală.

Prag electoral

În Suedia, se aplică un prag electoral de 4% pe care partidele trebuie să îl atingă pentru a avea reprezentanți în Parlamentul European.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze lista de candidați a unui partid politic, având posibilitatea ca, pe lista respectivă, să exprime un vot (preferențial) în favoarea unuia dintre candidați

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Distribuirea mandatelor se face conform metodei St. Lagüe modificat: voturile obținute de fiecare listă sunt împărțite la o serie de divizori începând cu 1,4; 3; 5, ... etc, în număr egal cu numărul de mandate care sunt de atribuit, după care toate câturile, pentru toate listele de candidați sunt ordonate în ordine descrescătoare, fiecărui cât urmând să-i corespundă câte un mandat, până la distribuirea tuturor mandatelor.

Candidații care obțin voturi preferențiale în număr egal cu cel puțin 5% din totalul voturilor exprimate pentru listele pe care figurează promovează pe poziții superioare pe listă, participând la alocarea mandatelor în ordinea descrescătoare a numărului de voturi pe care le primesc. Dacă, în urma aplicării acestui criteriu, mai sunt mandate de atribuit, acestea revin celorlalți candidați, în ordinea descrescătoare a poziției pe care fiecare din ei o ocupă pe listă.

Ungaria

Numărul de locuri în Parlamentul European - 24

Tipul de sistem electoral folosit

Alegerile se desfășoară pe baza unui sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată), întreg teritoriul constituind o circumscripție electorală.

Prag electoral

Pragul electoral este de 5%.

Modul în care votează alegătorul

Alegătorul trebuie să voteze una din listele de candidați de

pe buletinul de vot, fără a putea interveni în determinarea ordinii candidaților.

Modul în care se stabilesc rezultatele și se atribuie mandatele

Numărul de mandate care revin fiecărei liste se stabilește prin metoda d'Hondt: numărul de voturi primit de fiecare listă se divide, pe rând cu 1, 2, 3, 4, 5, 6, ...24, după care se dispun câturile obținute pentru toate listele de candidați în ordine descrescătoare, aceasta fiind ordinea în care fiecărui cât urmează să-i corespundă câte un mandat până când sunt epuizate toate mandatele.

Ciclul de lucrări „25 + 2 modele electorale”, editat de Centrul de Resurse pentru Democrație al Asociației Pro Democrația conține informații, date și comentarii rezultate în urma analizei comparative a legislației electorale din cele 25 de țări membre ale Uniunii Europene și din cele două țări candidate la aderare pentru 2007 – Bulgaria și România. Fiecare număr al acestui ciclu va fi dedicat studiului unuia dintre aspectele specifice mecanismelor electorale: sistemul de vot folosit în alegeri, actorii competiției electorale, organismele electorale, regulile campaniei electorale, practici și proceduri în ziua alegerilor, procesul de numărare a voturilor și procedurile de stabilire a rezultatelor.

Asociația Pro Democrația a avut inițiativa de a se angaja, prin nou înființatul Centru de Resurse pentru Democrație, la efortul de studiere a legilor electorale din cele 27 de țări, din dorința de a oferi celor interesați, prin intermediul unui studiu compact, o viziune generală și în același timp detaliată asupra modului în care sunt organizate și se desfășoară alegerile în Europa. Adresându-se în special persoanelor direct interesate de subiect – oameni politici, experți, politologi, analiști politici, jurnaliști, studenți ș.a. – acest ciclu de lucrări reprezintă totodată un suport teoretic de referință pentru participanții la dezbaterile pe marginea reformei electorale din România.

Primul număr al acestui ciclu se numește „Sisteme electorale” și conține prezentări ale modalităților de alegere a membrilor forurilor legislative ale țărilor studiate precum și a reprezentanților acestor țări în Parlamentului European. Studiul se conturează în jurul a 5 paliere de analiză:

1. structura parlamentului (în cazul parlamentelor naționale)
2. tipul de sistem electoral folosit (sau, altfel spus, categoria în care se încadrează sistemul respectiv)
3. pragul electoral
4. modul în care votează alegătorul
5. modalitatea de stabilire a rezultatelor și atribuire a mandatelor.

Pe lângă acestea, lucrarea mai conține și un capitol în care sunt prezentate o serie de referiri cu privire la semnificația adoptării și folosirii, într-o țară sau alta, a sistemului electoral în vigoare și la rolul și importanța pe care le are acel sistem electoral pentru viața politică din țara respectivă.

Această lucrare este editată cu sprijinul **OPEN SOCIETY INSTITUTE**.

CReD - APD

Bd. Mareșal Al. Averescu nr. 17
Pavilion 7, etaj 3
Sector 1, București

Tel/fax: (+4) 021 222 82 45 | E-mail: apd@apd.ro
(+4) 021 222 82 54 | Web: www.apd.ro